

# CRUX

AKI-LIITOT RY

TOUKOKUU 2023

2

TEEMA  
HENGELLISYYS



Pyhän hipaisemaa

## Hengellisyys pop- ja iskelmämusiikissa

s. 28

- ▶ **AKIn jäsentutkimus:**  
Hengellinen elämä suojaa työssä s. 20
- ▶ **Kirkkolaki uudistuu s. 6**

**VERKOSSA**  
Akilaisen jäsenedut

---

Kaikki loputon kauneus  
kaikki järjettömyys  
kaikki ruoskivat toiveet  
kaikki päättämättömyys  
ovat lopulta tarkoituksen  
palasia  
osa arvoitusta –  
valot pimeyksien reunoilla.

---

-Apulanta



MINNA RAASSINA

AKIN JA KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA

minna.raassina@evl.fi

## Kyse arvoista

**E**duskuntavaalit on juuri käyty ja tuloksia analysoidaan parhaillaan. Suuret puolueet näyttävät keränneen ääniä pienemmiltä. Suurimmat häviäjät olivat vihreät ja keskusta, joiden edustajapaikkamäärä putosi yhteensä 15:llä. Pienemmät hallituspuolueet näyttävät menettäneen ääniä SDP:lle, joka lukeutuu näiden vaalien voittajiin. Lähiaikoina neuvotellaan siitä, millainen hallitus on tämän tuloksen pohjalta muodostettavissa.

Tiedossa on jo, että kokoomuksen johdolla tullaan kiinnittämään huomiota valtiontalouden velkaantumisen suitsemiseen. Perussuomalaiset on painottanut maahanmuuttoehtojes tiukentamista suurimpana heidät muista puolueista erottavana ja siksi tärkeänä linjauksena hallitusneuvottelujen alla.

AKIn jäsenten oli mahdollista ilmoittaa eduskuntavaaliehtokkuudestaan ja saada näkyvyyttä liittojemme verkkosivuilla ja uutiskirjeessä. Ainakin osa ehdolla olleista jäsenistämme käytti tätä tilaisuutta hyväkseen.

Tälläkin kertaa joillakin puolueilla oli valittavasti avoimen rasistisia ja fasistisia vaaliteemoja. Vaalikamppailun kiristyessä uutisoi- tiin myös näkyvän poliittisesta väkivallanteosta. Todettiin, että tässä tilanteessa liittojemme on välttämätöntä pyytää akilaisilta ehdokkailta näkyvyyden edellytyksenä sitoumus olla hyväksy-

mättä poliittista väkivaltaa, antisemitismia tai muutakaan rasismia.

AKI-liittojen yhdenvertaisuuslinjausten mukaan yhteiskuntaa, sen eri toimintoja ja yhteisöjä tulee rakentaa turvallisen tilan periaatteita noudattaen. Jokaisella tulee olla mahdollisuus ilman pelkoa syrjityksi tai häirityksi tulemisesta voida osallistua yhteisöjen ja yhteiskunnan toimintaan. Suomen perustuslain 6 § mukaan ihm-

miset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys ovat keskeisiä akilaisia arvoja. Myös keskusjärjestö Akava sitoutuu strategiasaan puolustamaan oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Ay-liike on alkuaan syntynyt työntekijän tueksi, työolojen inhimillistämiseksi ja turvaamaan elämää ongelmatilanteissa silloin, kun sairastutaan tai työt loppuvat.

Valmistautuessani Enonkosken kirkossa pääsiäisen jälkeen toteutettavaan iskelmämessuun tein tämän tekstin kirjoitusprosessiin liittyen yllättävän löydön: Pave Maijanen on varsin tarkkaan kiteyttänyt arvopohjamme lauluunsa ”Pidä huolta”. Kuunnelkaahan! ✕

Jokaisella tulee olla mahdollisuus ilman pelkoa syrjityksi tai häirityksi tulemisesta voida osallistua yhteisöjen ja yhteiskunnan toimintaan.



# CRUX

2 | TOUKOKUU | 2023

## TEEMA: HENGELLISYYS

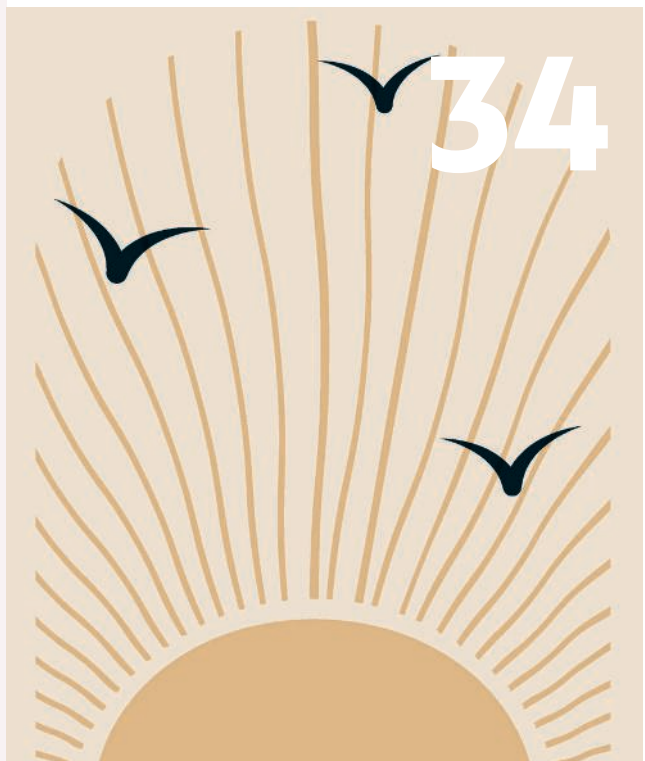
- 20 **AKI-LIITTOJEN JÄSENTUTKIMUS 2022**  
Mitä usko ja työ merkitsevät papeille, kanttoreille ja teologeille?
- 28 **PYHÄN HIPAISEMAA**  
Miksi käyttää pop- tai iskelmäkappaleita kirkkotilanteissa?
- 34 **UUSHENKISYYS HAASTAA KIRKKOJA JA SEN TOIMINTAA**  
Kolmen teeman parissa operoivan henkilön näkökulmia aiheeseen.

## KIRJA-ARVOSTELU

- 41 **PUHUISIMMEKO VÄLILLÄ PYHÄSTÄ HENGESTÄ**  
Kirjoitus tarkastelee Miikka Ruokasen kirjaa Miten uskoa, kun ei voi uskoa? Martti Lutherin ja Erasmuksen väittely ihmisen vapauden rajoista.

## KIRJOITUSSARJAT

- 46 **NORMAALIA AIKAA ETSIMÄSSÄ**  
Korona-ajan toimistoarjen omituisimpia tunteita oli kateus.
- 49 **LAATIKON ULKOPUOLELTA**  
Kehitysvammaistyön pastorin työ on hetkessä asustavaa ja kaikkia aisteja hyödyntävää työtä.
- 50 **KATSAUKSIA CRUXIN NELJÄNNESVUOSISATAAN**  
Poimintoja lehden jutuista menneiltä vuosilta.



# 28



## CRUX

### JULKAISIJA

AKI-liitot ry.  
Rautatieläisenkatu 6  
00520 Helsinki

### PÄÄTOIMITTAJA

Ilari Huhtasalo  
Puh. (09) 4270 1513  
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

### TOIMITUSSIHTEERI

Heli Meinola  
Puh. (09) 4270 1515,  
heli.meinola@akiliitot.fi

### TOIMITUSKUNTA

Ilari Huhtasalo, asiantuntija (pj.)  
Anne Aho, seurakuntapastori  
Martti Herrtelä, kanttori  
Juha Itäleino, seurakuntapastori  
Katja Kangas, kanttori  
Jyrki Koivikko, kappalainen  
Janette Lagerroos, kappalainen  
Ismo Savimäki, kanttori  
Joanna Töyräänvuori, tutkijatohtori

### OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen  
Puh. (09) 4270 1501  
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola  
Puh. (09) 4270 1515  
heli.meinola@akiliitot.fi

### TOTEUTUS JA ULKOASU

Otavamedia  
Firdonkatu 2 T 151  
00015 Otavamedia

### ILMOITUSHINNAT

Koko	380 mm x 255 mm
2/1 s.	1790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm 1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm 73 mm x 228 mm 560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm 330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm 200,- euroa
takasivu	190 mm x 230 mm 1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka  
PunaMusta Oy

## AJANKOHTAISTA

Ajankohtaista edunvalvonnassa	6
Pappisliiton logo uudistui	13
Kanttori-urkuliiton jäsentapaaminen	13
Kirkkomusiikin päivä	15
Kirkon työelämäpelisäännöt tutuiksi -koulutus	17
AKI-liittojen uusi jäsenkortti	17
Kesäduunari-info	18

## VAKIOT

Pääkirjoitus	3
Päätoimittajalta	12
Pappisliiton puheenjohtajalta	14
Teologiliiton puheenjohtajalta	16
Sarjakuva	18
Akipedia	19
Opiskelijavinkki	33
Työntekijän näkökulma	40
Teologiliiton kuulumisia	45
Eläkeläisen mietteitä	54



# KIRKKOLAKI UUDISTUU, VIRANHALTIJAN ASEMA MYÖS

Tasavallan presidentti vahvisti uuden kirkkolain tulemaan voimaan 1.7.2023 alkaen. Näin saatiin päätökseen lähes 20 vuoden mittainen kirkkolain kodifiointiprosessi. Samaan aikaan voimaan tulee myös uusi kirkon viranhaltijalaki, jossa on myös muutamia viranhaltijan asemaa koskettavia uudistuksia.

**JUSSI JUNNI**  
AKIN TOIMINNANJOHTAJA

**K**esäkuun loppuun asti voimassa oleva kirkkolaki säädettiin vuonna 1993. Lakia on sen säätämisen jälkeen muutettu yli 50 kertaa. Yksi suurimmista osittaisuudistuksista oli vuonna 2013 toteutettu viranhaltijasääntelyn uudistus.

Kirkkolain kokonaisuudistukselle nähtiin tarve jo lähes 20 vuotta sitten. Kirkkolain tekninen uudelleenkirjoittaminen, ns. kodifiointi, aloitettiin jo vuonna 2005. Työn aloittamisesta kului 12 vuotta ensimmäiseen esitykseen kirkolliskokoukselle. Tänä aikana monia uudistus-  
tarpeita lykättiin ajatuksella, että ne toteutettaisiin kodifioinnin jälkeen.

Lain uudistustyössä jouduttiin vuonna 2020 ottamaan uusi val-

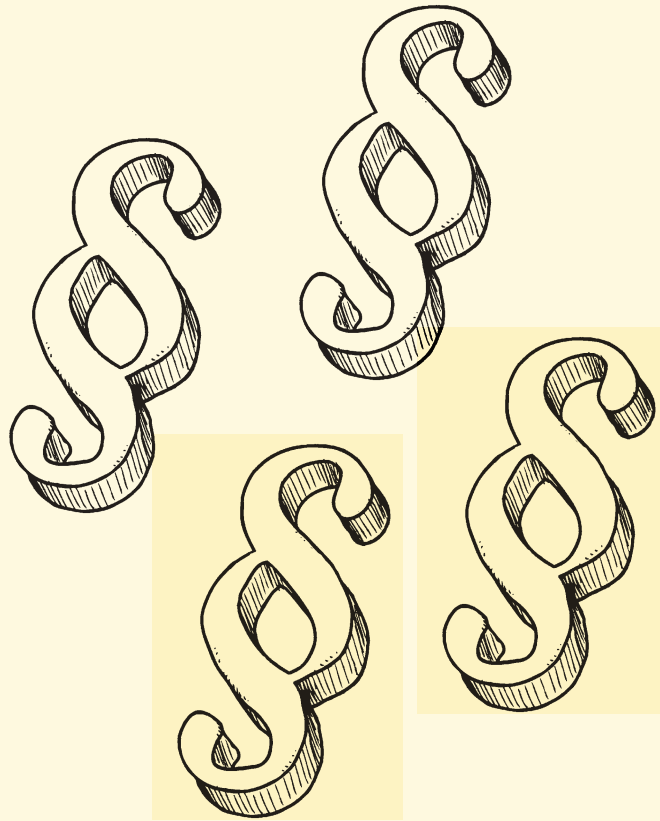
mistelukierros. Tämä johtui siitä, että perustuslakivaliokunta katsoi kirkkolakiesityksen sisältäneen perusoikeusongelmia, jotka olisivat edellyttäneet kirkkolain säätämistä poikkeuslakina perustuslain säätämisjärjestyksessä. Ongelmat koskivat erityisesti viranhaltijan muutosturvaa sekä kirkon jäsenten henkilötietojen suojaa.

Perustuslakivaliokunta katsoi myös, että kirkkolakiesitys oli liian laaja. Koska kirkolla on kirkkolain suhteen aloitemonopoli eikä eduskunta saa muuttaa kirkolliskokouksen esitystä, kirkkolakiesitykseen on sallittua sijoittaa vain kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa koskeva sääntely, ei yhtään enempää.

Kirkkohallitus valmistelikin no-

peassa aikataulussa uuden kirkkolakipaketin, jossa kirkkolaista oli siirretty mahdollisimman paljon sääntelyä kirkkojärjestykseen, jonka kirkolliskokous antaa itse. Sellaiset kirkkolakiin kuulumattomat asiat, joista perustuslain 80 §:n 1 mom. huomioon ottaen tulee säätää eduskuntalailla, sijoitettiin kirkollisiin erillislakeihin. Näitä ovat esimerkiksi viranhaltijoita koskevat asiat.

Eduskunta aloitti uudistetun esityksen käsittelyn syyskuussa 2022. Kirkkolaki (652/2023) ja uudet kirkolliset lait hyväksyttiin eduskunnan viimeisessä istunnossa ennen istuntokauden päättymistä 3.3.2023. Tasavallan presidentti vahvisti 14.4.2023 lait tulemaan voimaan 1.7.2023.



## Intohimot tunnustuspykälässä

Kirkkolain uudistuksen keskeisin intohimo koski kirkkolakiin sisältyvän ns. tunnustuspykälän sijaintia – sijoitetaanko se eduskunnan hyväksymään kirkkolakiin vai kirkolliskokouksen hyväksymään kirkkojärjestykseen. Tunnustuspykälässä on säädetty siitä, että kirkko tunnustaa Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa.

Perustuslakivaliokunta katsoi, että kirkon tunnustuksessa ei ole kyse kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta, jolloin siitä säätäminen ei kuuluisi kirkkolakiin. Valiokunta

ei pitänyt perusteltuna, että kirkon tunnustus olisi riippuvainen lainsäätäjän poliittisesta tahdosta. Sen vuoksi tunnustuspykälä olisi tullut sijoittaa kirkkojärjestykseen.

Kirkossa tunnustuspykälän sijainnista käyty keskustelu hukutti alleen kaikki muut kysymykset niin kirkkohallituksessa kuin kirkolliskokouksessakin. Esimerkiksi henkilötön kannalta olennaisista kysymyksistä keskusteltiin tuskin lainkaan. Lopulta tunnustuspykälä päätyi lakiin äänestyksen tuloksena. Perustuslakivaliokunta kritikoii ratkaisua edelleen.

Tunnustuspykälän sijaintia koskevaan kiihkoon on vaikea löytää selitystä muuta kuin sellaisesta oikeustieteen näkökulmasta virheel-

lisestä uskomuksesta, että tuomioistuimet tutkisivat uskontunnustuksia tai tunnustuskirjoja esimerkiksi pappien virkavelvollisuuksien lainminlyöntiä koskevissa asioissa. Tosiasiassa kirkon uskonnollinen autonomia perustuu tunnustuspykälän sijainnin asemesta aivan muihin asioihin, kuten kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

## Viranhaltijoille oma viranhaltijalaki

Uusi valmistelukierros johti siihen, että viranhaltijasääntely sijoitettiin omaan erillislakiinsa. Heinäkuun alusta kirkkolain ohella nimittäin astuu voimaan **laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta** (653/2023), joka sisältää melkein



kaiken kirkon viranhaltijoita koskevan sääntelyn.

AKI-liitot on tavoitellut muutosta pitkään ja pitää sitä hyvänä. Kun viranhaltijasääntely on omassa laissaan, sitä ei koske kirkon aloite-monopoli eikä eduskunta ole rajoitettu vain hyväksymään tai hylkäämään kirkolliskokouksen ehdotus.

Tavallinen lainsäätämisyjärjestys on olennainen siksi, ettei kirkon viranhaltijasääntely jäisi niin helposti jälkeen muun yhteiskunnan sääntelystä kuin nykyisin. Esimerkiksi kilpailukykysovimuksen muutosturva koskevat oikeudet tulivat kirkon viranhaltijoille vuotta myöhemmin kuin kaikkien muiden sektoreiden työntekijöille sen vuoksi, että muutokset piti kierrättää kirkolliskokouksen kautta. Viime vuonna implementoitiin EU:n työehtodirektiivi (2019/1152/EU), mutta kirkkolakia ei ollut mahdollista päivittää EU:n asettamassa määräajassa, vaan direktiivi piti implementoida väliaikaisesti virkaehtosopimuksella.

Tavallinen lainsäätämisyjärjestys mahdollistaa nyt sen, että eduskunta voi korjata kirkon lainvalmistelussa ilmenneet puutteet. Eduskunta käyttikin heti tätä oikeuttaan lisäämällä kirkon viranhaltijalle kirkon valmistelijoilta onoh-tuneen oikeuden saada vapaata työstään hyvinvointialueen luot-tamustehtävän hoitamista varten. Myös viranhaltijoiden tasapuolisen kohtelun vaatimus ja syrjintäkielto (ks. jäljempänä) olisi ollut voimassa jo 10 vuoden ajan, jos eduskunta olisi voinut korjata tämän puutteen käsitellessään asiaa vuonna 2012.

Viranhaltijasääntelyä ei kuitenkaan sijoitettu viranhaltijalakiin

täysin johdonmukaisesti. Kirkolliskokous päätti vastoin alkupe-räistä esitystä siirtää kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota koskevan kelpoisuusehdon sekä lähes kaikki papin virkoja koskevat erityissään-nökset kirkkolakiin eduskunnan muutosoikeuden ulottumattomiin sillä perusteella, että nämä olisi-ivat pelkästään kirkon järjestysmuo-toa ja hallintoa. Lopputuloksena on se, että papin virkojen osalta pykälät ovat täynnä ristiviittauksia lakien välillä ja lain soveltajan pitää osata tulkita rinnakkain kirkkola-kia, viranhaltijalakia ja kirkkojär-jestystä. Käytännöllisempi lähestymis-tapa olisi ollut tarpeen.



**Kirkkolain-  
uudistuksen  
keskeisin  
intohimoko  
kirkkolakiin  
sisältyvän  
ns. tunnustus-  
pykälän sijaintia.**

**Kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota voidaan edellyttää aiempaa harvemmin**

Nykyisin kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota edellytetään kaikissa virkasuhteissa ja lisäksi niissä työsuhteissa, jotka liittyvät jumalanpalveluselämään, diakoniaan, kasvatukseen, opetukseen tai sielunhoitoon taikka joissa kirkon jäsenyyden ja konfirmaation edellyttäminen on työtehtävien vuoksi muutoin perusteltua. Tätä vaatimusta, että kirkon virassa tulee olla konfirmoitu kirkon jäsen riippumatta siitä, onko kyse esimerkiksi taloushallinnon asiantuntijan virasta, on oikeustieteessä kritikoitu liian tiukaksi. Työsuhteiden osalta eduskunnan oikeusasiamies on pariinkin otteeseen huomauttanut kirkkoa siitä, että kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota voi vaatia esimerkiksi IT-asiantuntijan tehtävässä.

Uudessa kirkkolaisessa mahdollisuus vaatia kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota on aiempaa kapeampi. Kirkon jäsenyyttä ja konfirmaatiota voidaan jatkossa edellyttää vain niissä virka- ja työsuhteissa, joiden tehtävät liittyvät kirkon jumalanpalveluselämään, diakoniaan, kasvatukseen, opetukseen, sielunhoitoon tai edustamiseen. Erottelu virkojen ja työsuhteiden välillä poistuu, jolloin vaatimukset ovat samat palvelussuhdelajista riippumatta.

Muutoksen taustalla on EU:n työsyRJintädirektiivi (2000/78/EY) sekä EU:n tuomioistuimen vuoden 2018 ratkaisu *Egenberger*. Siinä tuomioistuin katsoi, että kirkon jäsenyyden tulee olla työn suorittamiseen liittyvien yhteyksien vuoksi



työtä koskeva, organisaation eetosseen perustuva todellinen, perusteltu ja oikeutettu vaatimus. Mikäli näin on, erilainen kohtelu työnhakijan uskonnon perusteella olisi sallittua.

### **Uusi tasapuolisen kohtelun vaatimus ja syrjäntäkielto**

Uudessa viranhaltijalaissa säädettiin myös työnantajan velvollisuudesta kohdella viranhaltijoita tasapuolisesti sekä kielto syrjiä määräaikaista ja osa-aikaisia viranhaltijoita vakituisiin ja kokoaikaisiin nähden. Nämä kielot perustuvat EU:n määräaikaista työtä (1999/70/EY) ja osa-aikatyötä (1997/81/EY) koskeviin direktiiveihin ja ne olisi tullut saattaa voimaan myös kirkossa jo tämän vuosituhannen alussa.

Kirkolliskokous kuitenkin aikanaan kaatoi koko kirkon viranhaltijaoikeuden uudistuksen nimenomaan viranhaltijoiden syrjäntäpykälän takia, ja sen vuoksi kirkon viranhaltijoiden oikeudet eivät ole olleet sillä tasolla, mitä EU on jäsenvaltioiltaan edellyttänyt. On nurinkurista, että kirkon työntekijöillä on koko ajan ollut vastavat oikeudet työsopimuslain perusteella.

Työnantajalla on jatkossa velvollisuus kohdella viranhaltijoita tasapuolisesti, ellei erilainen kohtelu ole viranhaltijoiden asema ja työtehtävät huomioon ottaen perusteltua. Työnantajan on kohdeltava samankaltaisissa ja vertailukelpoisissa tilanteissa olevia viranhaltijoita samalla tavoin.

Tasapuolisen kohtelun vaatimus koskee sekä työnantajan työjohto-oikeutta että palvelussuhteen



**Heinäkuun alusta astuu voimaan laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta, joka sisältää melkein kaiken kirkon viranhaltijoita koskevan sääntelyn.**



ehtoja. Vaatimus korostaa esimerkiksi sitä tosiseikkaa, että yhtä vaativista tehtävistä tulee maksaa yhtä suurta tehtäväkohtaista palkkaa, eli työnantajan on aktiivisesti pyrittävä poistamaan perusteettomat palkkaerot. Samoin esimerkiksi samassa henkilöstöryhmässä on annettava vapaa viikonloppu yhtä usein kaikille viranhaltijoille.

Jatkossa määräaikaisiin ja osa-aikaisiin viranhaltijoihin on kiellettyä soveltaa epäedullisempia virkaehtoja kuin vastaaviin vakituisiin ja kokoaikaisiin viranhaltijoihin. Virkaehdoilla tarkoitetaan laajasti palkkaa, palkan lisäksi tu-

levia etuuksia, kuten virikeseteleitä, työaikoja ja matkakorvauksia sekä työterveyshuoltoa. Esimerkiksi määräaikaisen viranhaltijan, joka työskentelee kuusi kuukautta, tulee saada puolet siitä määrästä virikeseteleitä, mitä vakinainen viranhaltija saa vuoden aikana. Vastaavasti osa-aikaisen viranhaltijan tulee saada kaikki etuudet vähintään osa-aikaisuutensa suhteessa.

### **Perhevapaa-oikeutta heikennettiin**

Nykyisessä kirkkolaisissa on säädetty, että kirkon viranhaltijalla on sama oikeus perhevapaisiin kuin

työntekijällä työsopimuslain mukaan. Uudessa kirkkolaisissa viitataan nykyistä lakia tarkemmin työsopimuslain 4 luvun 1–8 §:iin, joissa määritellään työntekijän perhevapaa. Viittauksen ulkopuolelle on jätetty 9 §, jossa on säädetty työntekijän oikeudesta palata perhevapaalta ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä tai, jos se ei ole mahdollista, muuhun työsopimuksen mukaiseen työhön.

Kirkon viranhaltijan kannalta tämän viittauksen pois jättäminen tarkoittaa sitä, että viranhaltijalla on kyllä oikeus palata perhevapaalta samaan virkaan, jota hän

on hoitanut aiemmin, mutta ei välttämättä samaan tehtävään. Nykyisin työnantajan on tullut odottaa viranhaltijan paluuta työhön, ennen kuin se on voinut muuttaa viranhaltijan tehtäviä, mutta jatkossa virantoimitusvelvollisuuden muuttamista kesken perhevapaan ei ole nimenomaisesti kielletty. Tämä johtaa esimerkiksi tehtävien vaativuutta vähennettäessä siihen, että aika, joka viranhaltijalla on oikeus nauttia vanhaa, korkeampaa palkkaansa, voi kulua perhevapaan aikana kokonaan.

EU:n työelämän tasapainodirektiivi (2019/1158/EU) edellyttää jäsenvaltioilta sen varmistamista, että myös viranhaltijoilla on oikeus perhevapaiden päättyessä palata työhönsä tai vastaavanlaiseen työhön ehtoilla, jotka eivät ole hänelle aikaisempia epäedullisemmat, sekä saada osakseen kaikki virkaehto- jen parannukset, joihin hänellä olisi ollut oikeus, jos hän ei olisi pitänyt kyseistä vapaata. Tämä oikeus palata aiempaan työhön aiemmalla palkalla valitettavasti meni kirkkohallitukselta ohitse kuin pidot härkäparin ostajalta, kun se keskittyi puolustamaan valittua ratkaisua pelkällä virassapysymisoikeudella. AKI-liitot valmistautuu puolustamaan viranhaltijoiden oikeutta palata perhevapaalta aiempaan työhönsä lähestymällä seuraavaksi asiassa EU:n komissiota.

### **Viranhaltijan kuluriski oikeudenkäynneissä kasvaa**

Uudessa laissa viranhaltijoiden vastuu työnantajan oikeudenkäyntikuluista on suurempi kuin ennen. Nykyään viranhaltija voi esimerkiksi

irtisanomisesta valittamisen yhteydessä joutua maksamaan työnantajan oikeudenkäyntikulut vain, jos valitus on ilmeisen perusteeton. Jatkossa työnantajan kulut tulevat lähitökohtaisesti aina maksettavaksi, jos viranhaltija häviää valituksensa. Kuluvastuu ei koske virkavaaleja eikä oikeudellisesti epäselviä asioita.

AKI-liitot on lainvalmistelun aikana tuonut ongelmaa sekä kirkon että eduskunnan päättäjien tietoisuuteen sekä keskustellut heidän kanssaan pykälän muuttamisesta. Valitettavasti kirkolliskokouksen tahto oli seurata tässä asiassa kunta-sektorin esimerkkiä eikä pitäytyä nykytilassa, joka jatkuu esimerkiksi valtion virkamiesten osalta vielä tulevaisuudessakin.

### **Palkan takaisinperinnän suora vieminen ulosottoon torjuttiin**

Toisessa asiassa vastakaikua saatiin. Nimittäin kirkkohallituksessa oli alun perin valmisteltu viranhaltijalakiin lisäystä, jossa viranhaltijalta mahdollisesti takaisin perittävä palkka voitaisiin viedä suoraan ulosottoon ilman, että oikeudesta haettaisiin ensin ulosottoperuste. Jos tämä olisi toteutunut, kirkko olisi ollut Suomen työmarkkinoiden erikoisuus siinä, että se olisi voinut aiheuttaa maksuhäiriömerkintöjä kaikille niille viranhaltijoille, joilta takaisinperittävää olisi jäänyt. Onneksi kirkkohallituksen päättäjät kuulivat tässä AKI-liittojen viestin ja viranhaltijan asema pysyi ennallaan.

Erikoiden ehdotuksen oli veistänyt kirkon laintarkastustoimikunta, jossa istuu eräs Korkeim-

man hallinto-oikeuden tuomari, joka on puolestaan ollut KHO:ssa tekemässä ratkaisua, jonka mukaan työnantajan päätös palkan takaisinperinnästä ei ole ulosottoperuste. AKI-liitot pitää erittäin huolestuttavana, että riippumattomien tuomioistuinten jäsenet osallistuvat kuvatulla tavalla lainvalmisteluun. Mainittu menettely herättää vakavan huolen kirkon lainvalmistelun riippumattomuudesta.

### **Mitä seuraavaksi?**

Uusi kirkkolaki, kirkon viranhaltijalaki ja muut lait siis tulevat voimaan heinäkuun alusta lukien. Kirkossa kuitenkin pohditaan jo, mitä tulisi tehdä seuraavaksi. Monia uudistuksia on siirretty eteenpäin vedoten siihen, että kodifointiprosessi on kesken.

Tulevina vuosina nähtäneenkin useita kirkkolain osittaisuudistuksia. Kysymys seurakuntarakenteista noussee yhdeksi tärkeimmistä. Työelämäsääntely uudistuu koko ajan ja myös viranhaltijalakeja päivitetään aktiivisesti. Vireillä on myös monia aloitteita, jotka aikanaan vaikuttavat myös kirkolliseen lainsäädäntöön.

Oikeusministeriössä mietittäneen, mitä tehdään kirkkolain erityisen säätämisjärjestyksen kanssa. Perustuslakivaliokunta on nyt toistamiseen todennut, että asiasta pitää tehdä selvitys. Kirkossa tulisi-kin nyt miettiä, pyritäänkö mahdollista perustuslainmuutosta hidastamaan nelirajajarrutuksella vai sopsiko ortodoksisen kirkon malli, jossa kirkkoa koskeva laki on aivan tavallisessa järjestyksessä säädettävä laki, myös evankelis-luterilaiselle kirkolle. ✕





ILARI HUHTASALO  
PÄÄTOIMITTAJA

## Crux luotaa muuttuvaa hengellisyyden kenttää

**A**KI-liittojen jäsentutkimus on kartoittanut suomalaisen papiston ja kirkkomuusikkojen jaksamista, asenteita ja odotuksia vuosituhannen alusta lähtien. Teologiliiton jäsenet ovat mukana tutkimuksessa nyt toisen kerran.

Professori **Kati Tervo-Niemelän** toukokuun lopussa julkaistu perusteellinen tutkimus antaa kuvaa pandemian aikaisesta jäsenistömme tilanteesta. AKI-liitot viesti jo viime vuoden aikana huolestuttavista löydöksistä liittyen muutokseen työssä jaksamisessa: yli puolet vastaajista koki työn kuormittavuuden lisääntyneen.

Tässä lehdessä julkaistavassa artikkelissa Tervo-Niemelä nostaa esille tutkimuksessa esiin nousseita muutoksia työorientaatioissa, hengellisyyden harjoittamisessa sekä kirkon eri tehtävien arvostuksessa. Muutokset ovat pääosin tapahtuneet kaikissa ikäryhmissä, eli kyse ei ole pelkästään nuoremmista ikäluokista esiintyvistä ilmiöistä.

Tässä numerossa luomme laajemmin katsausta kirkossa esiintyviin hengellisyyden ilmiöihin. **Katja Kankaan** artikkeli Pyhän hipaisemaa keskustelelee populaarimusiikin hengellisestä käytöstä: Kangas käsittelee musiikkia kielenä, jonka avulla hengellistä kokemusta

sanoitetaan. Kangas huomauttaa, että musiikki saa uusia sävyjä hengellisissä konteksteissa kuten kirkkotilassa.

**Juhana Unkurin** artikkeli Uushenkisyys haastaa kirkkoa kartoittaa uushenkisyyteen liittyviä ilmiöitä sekä niiden kohtaamista kirkon työssä. Jutussa haastateltu Hengen uudistus kirkossamme ry:n toiminnanjohtaja **Timo Pöyhönen** muistuttaa, että kirkko on alusta saakka toiminut erilaisten hengellisten virtausten rajapinnoilla.

AKIn jäsentutkimus toteutettiin aivan koronapandemian loppumetreillä, eikä siitä voi vielä tehdä johtopäätöksiä pandemian jälkeisestä ajasta. Toivon, että normaaliin paluu helpottaa kognitiivista kuormaa työpaikoilla. Lähikulttuuriin palaaminen on tuonut takaisin kasvokkain kohtaamisen. Tämän lisäksi kokousten väliin varattavat siirtymäajat antavat aivoillemme aikaa hengähtää ja mahdollisuuden orientoitua seuraavaan tehtävään.

Elämä jatkaa kulkuaan suureksi osin koronaan edeltävillä uomilla. Vielä tarkkailaan, missä määrin esimerkiksi tapahtumiin tai koulutuksiin osallistuminen palautuu vanhoille tasoille ja minkälaiset tapahtumat, verkostot tai koulutukset jäävät elämään etätodellisuuteen. ✕

## Pappisliiton logo uudistui

**PAPPISLIITTO ON SAANUT** uuden kuvallisen tunnuksen eli logon. Myös liiton visuaalinen ilme on uudistettu. Pappisliiton logossa nähdään aiemman logon tapaan pantakaulus, joka on yhteinen papin viran tunnus. Uudessa logossa pantakaulus on saanut ajanmukaisemman, selkeän ilmeen, jonka kehämaisessa muodossa voi nähdä yhteyttä kuvaavaa alttarikaidetta sekä pappisvihkimyksessä harteille laskettavaa iestä.

Uudella logolla Pappisliitto haluaa kuvata tehtäväänsä – tukea jäsentensä ammatillista edistymistä sekä edistää papiston keskinäistä yhteyttä. Logon pyöreällä muodolla liitto haluaa viestittää olevansa helposti lähestyttävä, jäsenenä yhdeksi joukoksi kokoava yhteisö.

Pappisliiton ilmeessä nähtävät värit ovat musta, valkoinen, violetti, vaaleanvioletti sekä vaalea keltainen. Musta on perinteinen pappien puvun väri, joka kuvaa elämän rajallisuutta ja katoavaisuutta. Piispan paidasta tuttu violetti kutsuu jäseniä yhteiselle kilvoituksen matkalle. Keltainen antaa näyn tulevasta kirkkaudesta – sekä maallisesta että hengellisestä.



## PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

Uusi logo ja visuaalinen ilme on otettu käyttöön huhtikuusta alkaen. Edellinen logo ja graafinen ohjeistus olivat peräisin 1990-luvulta.

## Kanttori-urkuriliiton jäsentapaaminen Lahden Kansainvälisellä Urkuviikolla ke 9.8.2023!

Suomen Kanttori-urkuriliitto järjestää perinteisen jäsentapaamisen Lahdessa Ristinkirkossa keskiviikkona 9.8.2023.

### Päivän ohjelma

#### **Klo 14 Kahvit kirkon kahviossa ja jäsentapaaminen kirkon auditoriossa.**

Jäsentapaamisen yhteydessä julkistetaan Vuoden Kanttori 2023 sekä vuoden 2023 stipendin saajat. Jäsentapaamisessa esitellään liiton uusin ohjeistus, Työaikaohjeistus, jäsenilleen. Tapaamisessa otetaan myös huomioon se, että tänä vuonna tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun kanttorin virka avautui myös naisille.

#### **Omatoiminen ruokailu kaupungilla**



**Klo 19 Konsertti Ristinkirkossa:** Galantina-barokkiorkesteri johtajanaan professori *Timo Kiiskinen*. Konsertin ohjelmassa mm. Telemannin Vesimusiikkia-sarja.

*SKUL tarjoaa jäsenilleen ke 9.8. kahvit, tapaamisen ja illan konserttiin lipun.* Urkuviikkojen koko ohjelma löytyy netistä <https://www.lahtiorgan.fi/>

Ilmoittautuminen jäsentapaamiseen SKULn nettisivujen kautta viimeistään **3.8.2023**.



JANNE KERÄNEN  
PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA  
janne.keranen@suomenlahetyseura.fi

## Kirkon työaikamallin on oltava joustava

**K**irkossa on totuttu tekemään hengellistä työtä ilman työaikaa. Uuden työaikalain myötä asia saattaa muuttua. Keväällä julkisuudessa on seurattu Aluehallintoviraston ja helsinkiläisen seurakunnan erimielisyyttä työaikalain soveltamisesta seurakuntatyössä. Näyttää siltä, että ratkaisu haetaan tuomioistuimesta.

Kirkon hengellistä työtä varten kehitettiin aikanaan moduulityöaikamalli. Kokemukset siitä jakavat mielipiteitä. Mallin hyödyt olivat, että työmäärää voi tasata yli ajan ja työtehtävien jakaminen on tasaista. Toisaalta se edellyttää paljon suunnittelua ja seurantaa, mikä kuormittaa erityisesti esihenkilöitä. Mallia kokeilleista seurakunnista osa on luopunut sen käytöstä. Hyötyjen on koettu jäävän haittoja pienemmiksi. Moni suhtautuu työaikaan kielteisesti juuri moduulityöaikamallista saatujen huonojen kokemusten tähden.

Uuden työaikalain myötä moduulityöajalle on vaihtoehto, joka voisi sopia seurakuntatyöhön varsin hyvin: joustotyöaika.

Joustotyöajan idea on helpottaa työaikalain soveltamista sellaisissa asiantuntijatehtävissä, joissa suurin osa työtehtävistä koostuu ajasta ja paikasta riippumattomasta työstä. Sitä voidaan soveltaa, jos työntekijä voi enimmäkseen itse valita, milloin ja missä hän työskentelee.

Työnantaja saa joustotyöajassakin määrätä työntekijälle työtehtäviä. Näiden tehtävien

osuuden täytyy kuitenkin jäädä alle puoleen kokonaistyöajasta.

Malli tarjoaa työntekijälle sekä joustoa että suojaa kohtuuttomalta työmäärältä. Mallissa on keskimääräinen viikkotyöaika, jota ei saa ylittää. Tämä keskiarvo lasketaan neljän kuukauden ajanjaksolta. Leirityökään ei olisi ongelma. Työaikalaki sallii poikkeukset leiritoiminnan osalta, jos asiasta sovitaan virkaehtosopimuksessa.

Työajan hyödyt ovat selkeät. Työntekijä tietää, milloin hän on työssä ja milloin ei. Työntekijä tietää, mikä määrä työtä riittää. Työnantajaa työaika auttaa työn tavoitteiden ja toimenpiteiden priorisoinnissa.

Papiston mielipiteet työajasta ovat kaksijakoiset. Yhtäältä säännöllistä työaika vieroksutaan. On totta, että säännöllinen ”toimistotyöaika” ei soveltuisi seurakuntatyöhön kovin hyvin.

Toisaalta papit kaipaavat esimerkiksi arkipyhä- ja ylityökorvauksia. On selvää, että papit työskentelevät usein silloin, kun ihmisillä on vapaa-aikaa. Silti ilta-, arkipyhä- ja viikonlopputyön määrä tulisi olla kohtuullinen. Koetaan epäkohtana, että mikään määrä päivittäisiä tai viikoittaisia tunteja ei oikeuta korvaukseen.

Joustava, kevyt ja helposti seurattava työaikamalli voisi olla väline, jonka avulla kirkon palvelijoiden työmäärä säilyy inhimillisen kokoisena. ✕

Papiston  
mielipiteet  
työajasta ovat  
kaksijakoiset.



## Vuosittaista kirkkomusiikin päivää vietetään sunnuntaina 17.9.

**TÄMÄN VUODEN** Kirkkomusiikinpäivän teemavirsi on 971 Maan korvessa kulkevi lapsosen tie. Päivän jumalanpalveluksen aihe on Jumalan huolenpito.

Kirkkomusiikkiliiton hallitus rohkaisee kaikkia laulamaan ja toteuttamaan tutun Maan korvessa kulkevi -virren joko perinteisesti tai jollain uudella tavalla.



Päivän ajatuksena on tuoda kirkkomusiikki soimaan paitsi kirkoissa, myös muualla ihmisten elämässä, ”turuilla ja toreilla”. Lisäksi kutsutaan ihmisiä mukaan kirkkomusiikkitoimintaan, esimerkiksi seurakuntien musiikkiryhmiin.

### Mitä teillä tapahtuu Kirkkomusiikin päivänä?

Ilmoita tapahtumistanne Kirkkomusiikkiliittoon (skml@skml.fi) elokuun loppuun mennessä!

Tapahtumat ovat menneinä vuosina olleet esimerkiksi musiikkiryhmien esiintymisiä kauppojen auloissa, toreilla, hoivalaitoksissa, kirjastoissa ja kirkoissa. On järjestetty monenmoisia konsertteja kirkkomusiikoiden voimin. Myös yhteislaulutilaisuudet ovat iloista Kirkkomusiikinpäivän toimintaa. Samalla kutsutaan ihmisiä mukaan alkavan kauden toimintaan, esimerkiksi seurakuntien kuoroihin, muskareihin, laulupiireihin ja orkestereihin.



## Päällimmäiseksi kinkku vai juusto?

Niinpä. Yhdestä asiasta voimme kuitenkin olla samaa mieltä: Turva on ammattiliiton jäsenen oma vakuutusyhtiö. Se tarjoaa Suomen parasta vakuutuspalvelua ja aitoa vastinetta rahallesi.

**Katso, mitä etuja AKI-liittojen jäsenenä saat ja valitse parasta turvaa osoitteessa [turva.fi/etusu](https://turva.fi/etusu)**

*Hymyile, olet Turvassa.*

**Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva**  
[turva.fi](https://turva.fi) • 01019 5110



**LAURA LEIPAKKA**  
SUOMEN TEOLOGILIITON  
PUHEENJOHTAJA  
laura.leipakka@evl.fi

## Etätöön monet mahdollisuudet

**K**orona toi etätöön pysyväksi osaksi elämäämme. Se, mikä oli aiemmin mahdollista vain osalle, olikin yhtäkkiä mahdollista lähes kaikille asiantuntija- ja tietotyötä tekeville. Lämpäri sylissä työtä voi tehdä oikeastaan missä tahansa. Työtehtävistä toki riippuen.

Olen itse nauttinut tästä vapaudesta äärimmäisen paljon. Työhyvinvointiani on lisännyt huomattavasti, kun voin itse valita, missä teen työni. Kellonaikoihin en työvänsäni voi kovin paljon vaikuttaa, koska olen sidottu työaikaan, mutta onneksi siinäkin on joustovaraa. Olen saanut aamuisin nukkua pidempään ja aloittaa työpäivän pyjama päällä. Aamukahvin saa juoda rauhassa omaan tahtiin ja ruokarytmi on muuttunut elimistöleni sopivammaksi.

Etätö tuli jäädäkseen, mutta yhä edelleen osa työnantajista ja työpai-koista suhtautuu siihen nihkeästi. Ymmärrän tämän osittain, sillä tietyt asiat on helpompi hoi-taa, jos kaikki työ tehdään samassa paikassa. Mikään ei korvaa kasvotusten tapahtuvia koh-taamisia, joissa jokin sivulause yhtäkkiä antaakin uuden oivalluksen. Kasvokkain tapahtuvissa ko-kouksissa on helpompi ideoida uutta ja olla luova kuin verkon yli. Ja hiljainen tieto ei aina siirry virtuaalisesti, vaan satunnaisten kohtaamisten myötä työpaikan käytävillä.

Etäyhteyksillä tehtävän työn ehdoton hienous

on, että se mahdollistaa laajemman joukon osal-istumisen helposti ja lyhyelläkin varoitusajalla pitkien matkojen takaa. Kaukana ovat toivotta-vasti ne ajat, kun ihmiset matkustavat kolme tun-tia suuntaansa kahden tunnin kokouksen takia. Olen itsekin tehnyt niin. Olin kerran työmatkalla Oulussa, jonne lensin Helsingistä kahden tun-nin tapaamiseen. Käytännössä työpäiväni meni matkustamiseen. Ympäristö ei kiittänyt ja olisin voinut käyttää työaikani paljon fiksummin kuin erilaisissa kulkuvälineissä istu-malla, rahan säästämisen pu-humattakaan. Etätö on ekolo-gista ja ekonomista.

Monipaikkaisuus lisääntyy tulevaisuudessa ja etätö antaa siihen mahdollisuuden. Lämpäri kulkee sinne, minne työntekijä-kin, ja työt hoituvat niin kauan kuin internet-yhteydet pelaavat. Tämä kohentaa monen työn-tekijän elämänlaatua ja arkea, kun aina ei tarvitse käyttää aikaa siihen, että pää-se työpaikalle.

Itse olen käytännöllinen etätöön suhteen. Se, mikä onnistuu etänä, kannattaa tehdä etänä. Mutta lähityötä tarvitaan, koska työyhteisön kohtaaminen pitää ainakin minut kiinni työn imussa eri tavalla kuin pelkkä kotona istuminen ja ruudun tuijottaminen. Tiedän olevaani etu-oikeutettu, sillä kaikilla meillä ei ole samanlai-sia mahdollisuuksia etätöön tekemiseen. Eikä se myöskään sovi kaikille. Siksi joustavuus on avain onneen. ✕

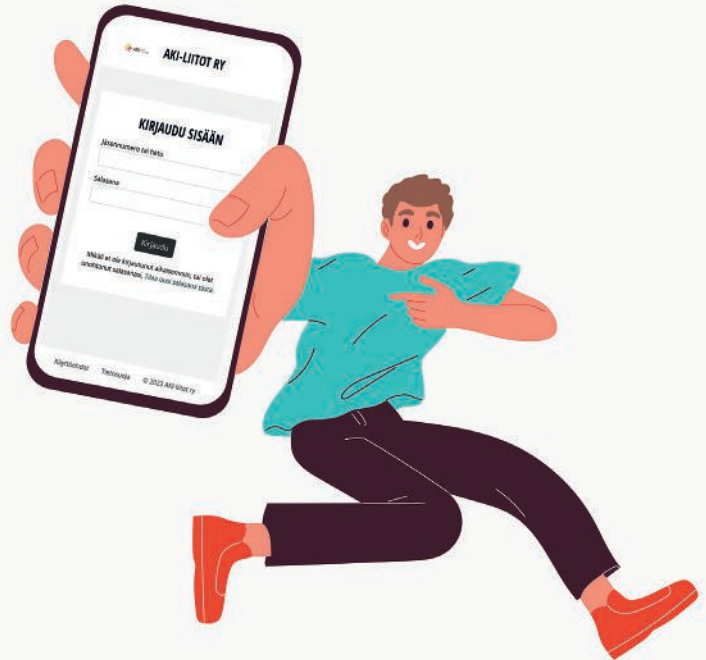
Tiedän olevaani etuoikeutettu, sillä kaikilla meillä ei ole samanlaisia mahdollisuuksia etätöön tekemiseen.

## AKI-liittojen jäsenkortti

AKI-liittojen muoviset jäsenkortit ovat poistuneet käytöstä, ja AKI siirtyy käyttämään yksinomaan sähköistä jäsenkorttia. Jäsenkortti tulee käyttöön arviolta kesäkuun aikana, ja se löytyy jäsenportaalistamme osoitteessa **oma.akiliitot.fi**.

Matkavakuutusta varten suosittelemme lataamaan **Turvan TaskuTurva-sovelluksen** tai pyytämään Turvasta erillisen matkavakuutustodistuksen. Taskuturvalla voi osoittaa matkavakuutuksen voimassaolon. Se on helppo asentaa ja sen saa käyttöönsä välittömästi. Erillinen matkavakuutustodistus on mahdollista tilata verkkolomakkeella, ja sen tilaajia pyydetään varautumaan kolmen päivän toimitusaikaan.

Mobiilijäsenkorttiin ei saada kytkettyä polttoainealennusta. Helpoin tapa saada vastaavat alennukset on hankkia kanta-asiakaskortti haluamaltaan liikennemyymäläketjulta.



## Kirkon työelämäpelisäännöt tutuksi 24.8.2023

Kirkon työelämäpelisäännöt -koulutus on tarkoitettu kirkon töihin hakeutuville tai unansa alussa oleville.

Käymme läpi kirkon virkasuhteiden perusteita, osa- ja määräaikaisuuksien edellytyksiä sekä katsauksen työntekijän sekä työnantajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin työ- ja vapaaajalla.

Koulutus järjestetään Akavatalolla Pasilassa **24.8.2023 klo 13–16**. Käyntiosoite on Kelloilta 7.

Osallistuminen onnistuu myös etäyhteyksien välityksellä! Ilmoittautuminen **10.8.** mennessä.

Ilmoittautuminen verkkolomakkeella osoitteessa [akiliitot.fi/tapahtumakalenteri](https://oma.akiliitot.fi/tapahtumakalenteri)





## Kesätyöntekijä – maksuton kesäduunari-info palvelee taas kesällä 2023

Maksuton kesäduunari-info palvelee jälleen toukokuusta 2023 alkaen. Löydät lisäksi neuvoja ja ohjeita osoitteesta [kesaduunari.fi](https://kesaduunari.fi) – kurkkaa ainakin Kesäduunarin muistilista ja Usein kysytyt kysymykset.

Ongelmatilanteissa voit ottaa yhteyttä lisäksi vanhempiin työkavereihisi, työpaikkasi luottamusmieheen tai -valtuutettuun tai oman alasi ammattiliittoon.

Kesäduunari-infon tarjoavat suomalaisia ammattiliittoja edustavat palkansaajien keskusjärjestöt SAK, Akava ja STTK.



**KESÄ-DUUNARI-INFO**

**TOUKO-ELOKUUSSA**

Kysy WhatsAppissa:  
**040 747 1571**

Tai soita ma-pe klo 9-15:  
**0800 179 279**

## AKIn toimisto palvelee läpi kesän

AKI-liittojen toimisto palvelee edunvalvonnan ja jäsenpalvelun asioissa läpi kesän. Toivotamme jäsenillemme aurinkoista ja rentouttavaa kesää!



## Nollatuntisopimukset

**Aion irtisanoutua työstäni, jota teen ns. nollatuntisopimuksella. Olen kuitenkin käytännössä työskennellyt pitkään noin 25 tuntia viikossa. Saanko irtisanomisajalta palkkaa, jos työnantaja pahoittaa mielensä irtisanoutumisesta eikä osoita minulle työvuoroja?**

**VAIHTELEVAN TYÖAJAN** työsopimus, tarvittaessa töihin kutsuttava työntekijä, nollatuntisopimus, nollatuntityöntekijä – yleisellä ja joskus kiistanalaisella järjestelyllä on monta nimeä. Työsopimuslaki kuitenkin asettaa sen käytölle työntekijän asemaa turvaavia rajoja.

Vaihtelevan työajan sopimuksissa ei siis välttämättä turvata työntekijälle lainkaan työtunteja, jos työssäoloajaksi on sovittu esimerkiksi 0-30 tuntia. Usein järjestely voi olla esimerkiksi opiskelijalle hyvinkin toivottu, koska työtä pystyy tekemään joustavasti opiskelujen ohessa. Mutta myös ongelmat ovat ilmeisiä ja tapaukset, joissa henkilö on syyssä tai toisesta joutunut työnantajan epäsuosioon, ovat saattaneet tarkoittaa lähes täystyöllistetyistä kokonaan vaille tuloja joutumista ilman minkäänlaista varoaikaa.

Työsopimuslaki tuo kuitenkin esimerkiksi kysymyksessä mainittuihin irtisanomistilanteisiin turvaa. Jos irtisanomisaikana tarjottu työn määrä alittaa viimeistä työvuoroa viimeksi edeltäneiden 12 viikon keskimääräisen työajan määrän, työnantaja on velvollinen korvaamaan alituksesta aiheutuvan ansionmenetyksen. Korvausvelvolli-

suutta ei kuitenkaan ole, jos työsuhde on ennen irtisanomista kestänyt alle kuukauden.

Työsopimuslaki rajoittaa myös tilanteita, joissa nollatuntisopimuksen solmiminen ylipäänsä on mahdollista. Työnantajan aloitteesta vaihtelevan työajan sopimusta ei saa tehdä, jos sopimuksella katettava työnantajan työvoiman tarve on kiinteä. Vähimmäistyöaikaa ei myöskään saa sopia pienemmäksi kuin työvoiman tarve edellyttää. Laki velvoittaa työnantajaa myös tarkastelemaan vähintään 12 kuukauden välein työsopimuksessa sovitun työaikaehdon toteutumista. Jos toteutuneet tunnint ja työvoiman tarve osoittavat, että työsopimuksen vähimmäistyöaika olisi määriteltävissä korkeammaksi, työnantajan tulee tarjota työntekijälle työaikaehdon muuttamista tarkastelun tulosta vastaavaksi. Tarkastelun ajankohdasta on myös ilmoitettava työntekijälle. Jos työnantaja lopettaa työn tarjoamisen kokonaan, työnantajan on pyynnöstä selvitettävä kirjallisesti työn vähentymisen syyt.

**Maarit Engström**

Työmarkkinajuristi, AKI-liitot

Lähetä oma kysymyksesi osoitteeseen [edunvalvontaa@akiliitot.fi](mailto:edunvalvontaa@akiliitot.fi).

# Mitä usko ja työ merkitsevät papeille, kanttoreille ja teologeille?

– Pappien, kanttorien ja teologien hengellinen elämä, suhde työhön ja työorientaatio ja niissä tapahtuneet muutokset

Mitä usko ja oma hengellinen elämä merkitsevät papille, kanttorille ja teologille? Millainen on pappien ja kanttorien suhde työhön ja kokemus oman työn eri työtehtävien tärkeydestä? Millaisia muutoksia näissä on tapahtunut?

**KATI TERVO-NIEMELÄ**

TT, KM, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTON KÄYTÄNNÖLLISEN  
TEOLOGIAN PROFESSORI

**T**ässä artikkelissa ytimeässä on pappien, kanttorien ja teologien hengellinen elämä ja suhde työhön ja työorientaatio, niissä tapahtuneet muutokset sekä hengellisen elämän merkitys työhyvinvoinnille ja työorientaatiolle. Artikkelin perustuu vuoden 2022 AKI-liittojen jäsentutkimuksen tuloksiin.

AKI-liittojen jäsentutkimuksessa 2022 on tarkasteltu Suomen kirkon pappisliiton, Suomen Kanttori-ur-

kuriliiton ja Suomen teologiliiton jäsenten teologien työhön liittyviä kysymyksiä reilu kaksi vuotta koronapandemian alkamisen jälkeen. Vuoden 2022 tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin toukokuussa 2022. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 721 henkeä, joista 174 Kanttori-urkuriliiton jäsentä, 507 Suomen kirkon pappisliiton jäsentä sekä 31 Suomen teologiliiton jäsentä. Vastausprosentti oli 24. Jäsentutkimuksen pitkä historia mahdollistaa useissa

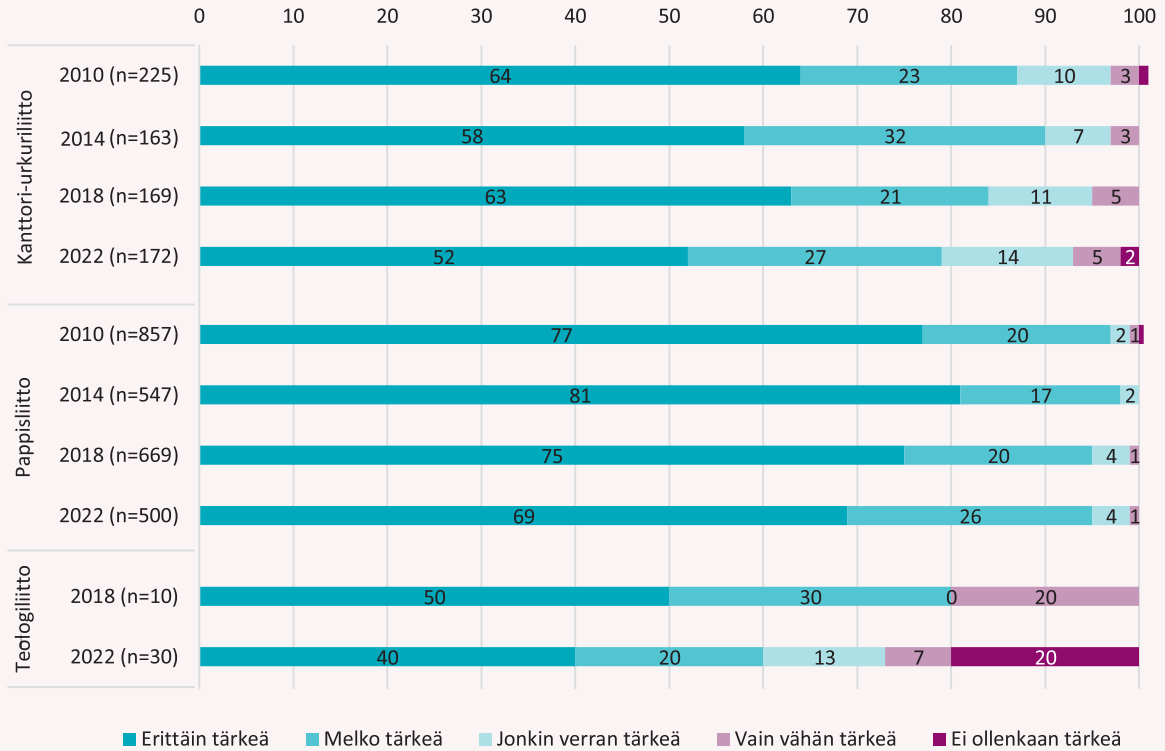
kysymyksissä muutoksen seuraamisen pitkältä aikaväliltä.

## Hengellisen elämän tärkeys papin, kanttorin ja teologin elämässä

Tutkimuksen tulokset osoittavat papin ja kanttorin omalla uskonelämällä olevan tärkeä rooli työssä jakamisen tukena. Valtaosalle papeista (94 %), kanttoreista (79 %) ja teologeista (60 %) usko on erittäin tai melko tärkeä osa elämää. Kuiten-



## Uskon tärkeys 2010-2022



**Kuvio 1.** Suomen Kanttori-urkuriunionin, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton jäsenten vastaus kysymykseen: "Miten tärkeänä pidät uskoa omassa henkilökohtaisessa elämässäsi?" vuosina 2010-2022.

kin nimenomaan erittäin tärkeänä uskoa pitävien osuus on vähentynyt sekä pappien että kanttorien keskuudessa (ks. **Kuvio 1**). Kun vuonna 2016 papeista 81 prosenttia piti uskoa erittäin tärkeänä, vuonna 2022 osuus oli 69 prosenttia. Vastaava muutos näkyy myös kanttoreilla. Myös työn ulkopuolella rukoileminen on vähentynyt erityisesti kanttorien keskuudessa (ks. **Kuvio 2**). Kun vuonna 2014 kanttoreista kaksi kolmesta (67 %) kertoi rukoilevansa päivittäin, vuonna 2022 osuus oli alle puolet (45 %). Niin ikään Raamatun ja muun hengellisen kirjallisuuden lukemisessa on tapahtunut samanlaista vähittäistä vähenemistä.

Pappisliiton jäsenistä 40 prosenttia, teologiliiton jäsenistä joka neljäs (27 %) ja kanttoreista reilu viidennes (22 %) osallistuu vähintään kerran kuukaudessa työtehtävien ul-

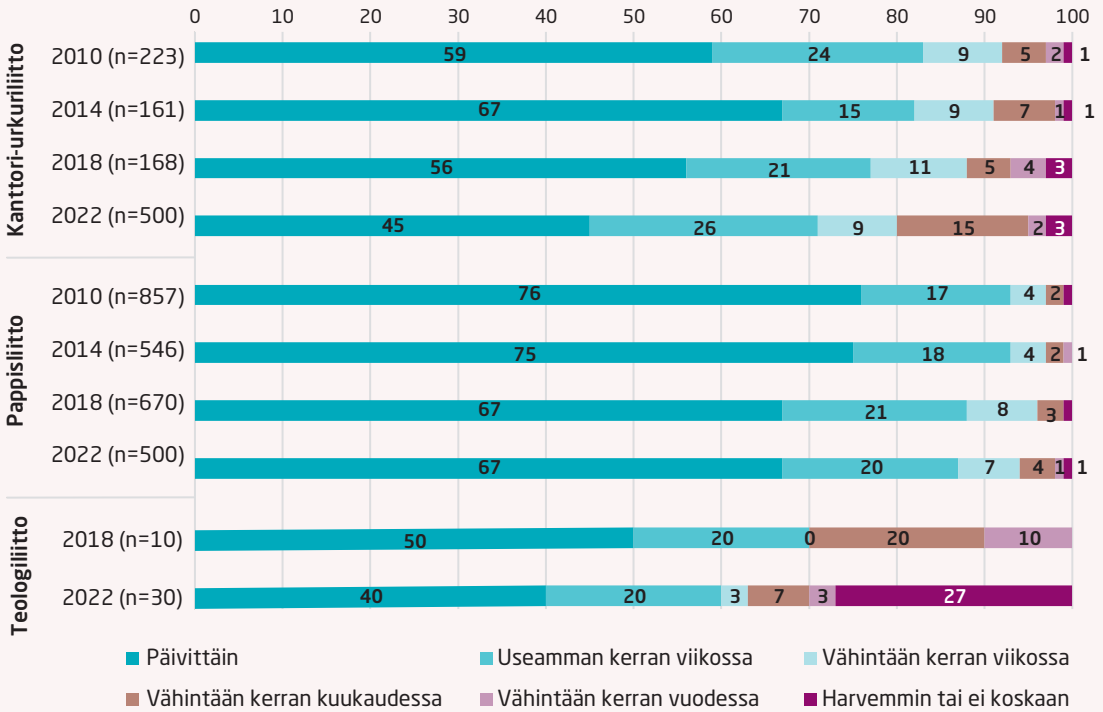
kopuolella seurakunnan yhteiseen messuun tai jumalanpalvelukseen. Pappien ja kanttoreiden omalla ajalla tapahtuvan jumalanpalvelusosallistumisen eroja tarkasteltaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että erityisesti kanttorit osallistuvat työssään jumalanpalveluksiin lähes aina joko viikoittain (55 %) tai useita kertoja kuukaudessa (34 %). Papeista 15 prosenttia osallistuu viikoittain jumalanpalveluksiin osana työtehtäviään, puolet useita kertoja kuukaudessa. Kanttorit osallistuvat usein jumalanpalveluksiin riippu-

matta siitä, missä tehtävässä he toimivat. Viikoittain jumalanpalvelukseen osana työtehtäviä osallistuvia on eniten kirkkoherrojen keskuudessa (30 %), kaikkein eniten pienten seurakuntien kirkkoherrojen keskuudessa, joista lähes kaksi kolmesta osallistuu viikoittain.

Naisten ja miesten välillä on hien eroja uskon merkityksessä ja omalla ajalla tapahtuvassa hartaudenharjoituksessa. Sekä pappien että kanttorien keskuudessa naisille usko on useammin erittäin tärkeä kuin miehille. Naispuolisista

**Tulokset osoittavat papin ja kanttorin omalla uskonelämällä olevan tärkeä rooli työssä jaksamisen tukena.**

Rukoileminen



**Kuvio 2.** Suomen Kanttori-urkuriiliton, Suomen kirkon pappisliiton ja Suomen teologiliiton jäsenten vastaus kysymykseen: ”Kuinka usein rukoilet omassa henkilökohtaisessa elämässäsi?” vuosina 2010-2022.

papeista 72 prosenttia pitää uskoa erittäin tärkeänä, miespuolisista papeista 66 prosenttia. Kanttoreilla osuudet ovat naisilla 58 prosenttia ja miehillä 46 prosenttia. Naiset myös rukoilevat useammin, kanttorinaiset myös lukevat Raamattua ja muuta hengellistä kirjallisuutta useammin. Papeista miehet puolestaan lukevat Raamattua tai muuta hengellistä kirjallisuutta

useammin ja osallistuvat omalla ajalla seurakunnan kaikille avoimeen messuun.

Uskon merkityksessä ja uskonnonharjoittamisessa näkyy erityisesti kanttorien keskuudessa selkeitä eroja eri ikäryhmissä. Nuorille kanttoreille usko on harvemmin erittäin tärkeä, nuoret kanttorit myös rukoilevat ja lukevat Raamattua ja hengellistä kirjallisuutta

selvästi vanhempia kanttoreita vähemmän. Uskon merkityksen vähittäinen väheneminen koskettaa kuitenkin kaikkia ikäryhmiä: myös vanhemmat kanttorit ovat vähemmän uskonnollisia kuin aiemmin. Pappien keskuudessa on nähtävissä sama muutos, joskin lievemmin.

Uskon merkityksessä tapahtuneet muutokset ovat huomionarvoisia kirkon työntekijän työhyvinvoinnin näkökulmasta. Jäsentutkimuksen tulokset osoittavat, että uskon tärkeys, työntekijän oma rukouselämä, raamatunluku ja omalla ajalla jumalanpalvelukseen osallistuminen – tapahtui se sitten paikan päällä kirkkotilassa, radion

**Uskon merkityksen vähittäinen väheneminen koskettaa kaikkia ikäryhmiä.**

tai television välityksellä tai striimattuun jumalanpalvelukseen osallistumalla – näyttäytyvät kaikki työhyvinvointia vahvistavina. Tulokset osoittavat vähäisen oman hartaudenharjoituksen olevan yhteydessä ennen kaikkea työssä kynnistymiseen ja vähäiseen työhön omistautumiseen.

### **Pappien ja kanttoreiden suhteessa työhön tapahtuneet muutokset**

Hengellisyuden merkitys kytkeytyy kiinteästi papin ja kanttorin suhteeseen työhön ja työorientaatioon. Papeja ja kanttoreita pyydettiin valitsemaan seitsemän vaihtoehdon joukosta parhaiten omaa suhdetta työhön kuvaava ilmaus. Vaihtoehdot olivat:

- Teen työtäni ennen muuta toimeentulon takia
- Minulle on tärkeää edetä urallani ja saada lisää vastuuta
- Työ tuottaa minulle tyydytystä
- Minulle on tärkeää saada auttaa ja palvella työssäni lähimmäisiä
- Työssäni voin toteuttaa itseäni
- Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä
- Työ on minulle elämäntehtävä, jolle olen omistautunut kokonaan

Papeista suurin ryhmä, joka kolmas (33 %), valitsi seitsemän vaihtoehdon joukosta ilmauksen ”Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä”. Toiseksi yleisintä papeilla oli valita ilmaisu ”Minulle on tärkeää auttaa ja palvella työssäni lähimmäisiä” (21 %). Kanttoreiden keskuudessa yleisin ilmaisu sen sijaan oli ”Teen työtäni ennen muuta toimeentulon takia”, jonka

## **Kyseessä ei näyttäisi olevan pelkästään nuorten työntekijöiden tuoma muutos, vaan myös ajan tuoma muutos.**

valitsi joka neljäs kanttori (24 %). Lähes yhtä moni, joka viides (20 %), valitsi vaihtoehdon ”Työ on minulle Jumalan antama kutsumustehtävä” (20 %) ja ”Työ tuottaa minulle tyydytystä” (20 %). Viimeiseksi mainittu oli myös teologiliiton jäsenten keskuudessa yleisimmin valittu vaihtoehto (30 %).

Verrattaessa näihin annettuja vastauksia sekä pappien että kanttorien keskuudessa on vähentynyt niiden osuus, jotka pitävät työtään ensi sijassa Jumalalta saatuna kutsumuksena ja vastaavasti niiden osuus, jotka tekevät työtään ennen muuta toimeentulon takia, on lisääntynyt (ks. **Kuvio 3 ja 4**). Niiden osuus, jotka ensi sijassa kokevat työnsä Jumalalta saatuna kutsumustehtävänä on vähentynyt papeilla noin 40 prosentista 25 prosenttiin ja kanttoreilla 25–31 prosentista 18 prosenttiin. Vastaavasti niiden osuus, jotka tekevät työtään ennen muuta toimeentulon takia, on sekä pappien että kanttorien keskuudessa noin kolminkertaistunut: papeilla 14 prosenttiin ja kanttorien keskuudessa noin 25 prosenttiin.

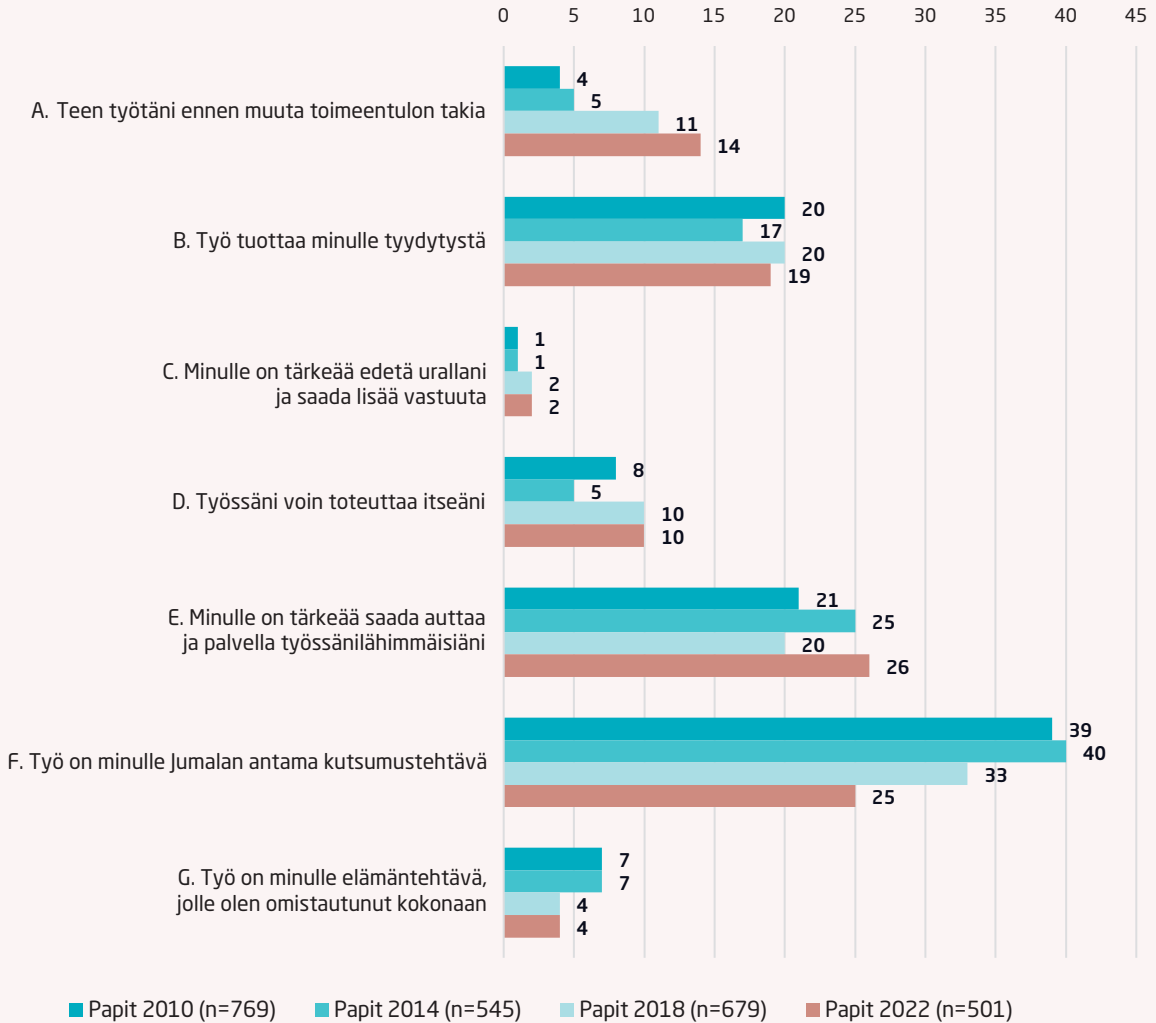
Kyseessä ei näyttäisi olevan pelkästään nuorten työntekijöiden tuoma muutos, vaan myös ajan tuoma muutos. Kanttoreiden keskuudessa eri ikäisten välillä eroja on kokonaisuudessaan vähemmän kuin verrattaessa eri vuosien tulok-

sia. Eri ikäryhmissä ainoa tilastollisesti merkitsevä ero näkyy siinä, että vanhemmat kanttorit pitävät työtään nuorempia useammin elämäntehtävänä, jolle ovat omistautuneet kokonaan. Nuoremmat kanttorit puolestaan tekevät työtä vanhempia useammin ennen muuta toimeentulon takia.

Myöskään papeilla eri ikäryhmien väliset erot eivät yksinomaan selitä muutoksia suhteessa työhön. Papeilla eri ikäisten välillä suurin ero on siinä, missä määrin papit pitävät tärkeänä urallaan etenemistä. Uralla eteneminen on tärkeää ennen muuta nuorille papeille. Vanhemman ikäryhmän papit puolestaan pitävät työtään muita ikäryhmiä vahvemmin elämäntehtävänä. Sen sijaan kutsumuskokemuksessa ei ole ikäryhmittäisiä eroja.

Tutkimus osoittaa suhteella työhön olevan tärkeä yhteys työhyvinvoinnin kokemuksiin. Kokemus Jumalalta saadusta kutsumuksesta on yhteydessä työn imuun: tarmokkuuteen, omistautumiseen ja uppoutumiseen työhön ja vastaavasti alhaiseen kynnistymiseen työssä. Työhönsä elämäntehtävänä suhtautuvilla on puolestaan poikkeuksellisen korkea työhön uppoutuminen. Sen sijaan työtä ennen muuta toimeentulon takia tekeville on keskimäärin alhaisin työn imu

**Pappien suhde työhön 2010–2022 (parhaiten kuvaava ilmaus)**



**Kuvio 3.** Suomen kirkon pappisliiton jäsenten suhde työhön ja siinä tapahtuneet muutokset. Parhaiten pappien suhdetta työhön kuvaavien ilmausten osuudet vuosina 2010–2022 (%).

niin tarmokkuuden, omistautumisen kuin uppoutumisen näkökulmista ja vastaavasti korkein uupuminen ja kyynistyminen työssä. Ammatillinen tehokkuus puolestaan korostuu niillä, jotka haluavat edetä uralla ja saada lisää vastuuta.

**Kokemus oman työn merkityksellisyydestä heikentynyt**

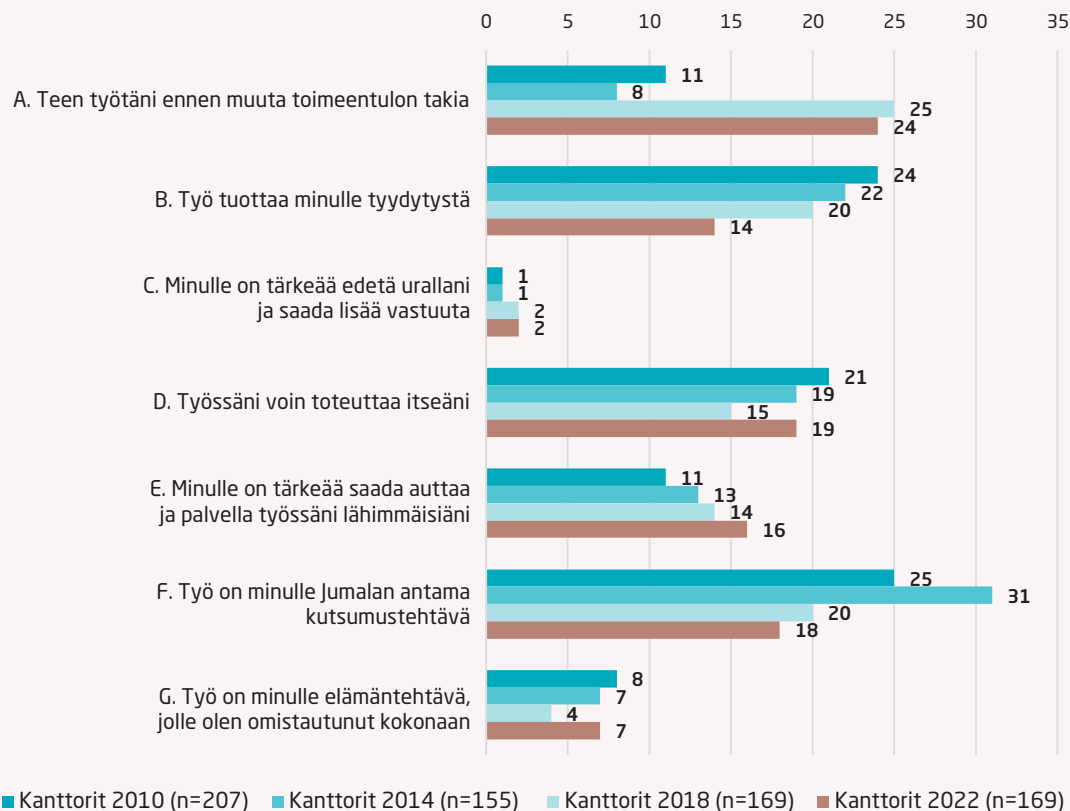
Jäsentutkimuksessa pappeja, muita teologeja ja kanttoreita pyydettiin myös arvioimaan asteikolla 1–5 (1=ei ollenkaan tärkeä ja 5=erittäin

tärkeä), miten tärkeänä he pitivät seurakuntatyön eri osa-alueita riippumatta siitä, missä tehtävässä itse toimivat tai toimivatko he kirkon työssä tai seurakuntatyössä.

Kysytyistä seurakuntatyön eri osa-alueista pappisliiton ja teologi-



## Kanttoreiden suhdetta työhön parhaiten kuvaavat ilmaukset 2010–2022



**Kuvio 4.** Kanttori-urkuriiliiton jäsenten suhde työhön ja siinä tapahtuneet muutokset. Parhaiten kanttorien suhdetta työhön kuvaavien ilmausten osuudet vuosina 2006–2022.

## Kysytyistä seurakuntatyön eri osa-alueista pappisliiton ja teologiliiton jäsenet pitivät tärkeimpänä ihmisten kohtaamista.

liiton jäsenet pitivät tärkeimpänä ihmisten kohtaamista. Kanttorit pitivät kirkollisia toimituksia tärkeimpänä ja papit toiseksi tärkeimpänä. Kanttoreiden keskuudessa musiikkitoiminta ja jumalanpalvelus koettiin seuraavaksi yleisimmin

erittäin tärkeiksi. Papit pitivät rippikoulua, ihmisten auttamista, sielunhoitoa ja rukouselämää useammin erittäin tärkeänä kuin jumalanpalvelusta.

Vuodesta 2010 lähtien pappien keskuudessa lähes kaikkien työteh-

tävien tärkeänä pitäminen on vähentynyt voimakkaasti (**ks. Kuvio 5**). Kun vielä vuonna 2010 vähintään kolme pappia neljästä piti erittäin tärkeänä jumalanpalveluksia, sielunhoitoa, rippikoulua, ihmisten auttamista ja sanan julistamista,

## Muutokset antavat viitteitä, että pappien koko identiteetti pappina ja suhde työhön on pandemian aikana kokenut rajuja muutoksia.

osuus on pudonnut vuoden 2022 kyselyssä 38–54 prosenttiin. Suurin lasku on tapahtunut vuosien 2018 ja 2022 välillä, joten laskun voidaan ajatella liittyvän pandemiavuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin työssä. Vuodesta 2018 laskua on ollut erityisen voimakkaasti sanan julistamisen, jumalanpalveluksen ja Raamatun lukemisen ja opettamisen tärkeänä pitämisessä. Myös moneen muun tehtävän tärkeys on vähentynyt. Monilta osin muutokset ovat erittäin selkeitä. Esimerkiksi sanan julistamista tärkeänä pitäviä pappeja oli vuosina 2010 ja 2014 kolme neljästä (75–77 %), vuonna 2018 kaksi kolmesta (63 %), vuonna 2022 enää reilu kolmannes (39 %). Ainoat työalueet, joiden tärkeänä pitävien määrä ei ole pappien keskuudessa vähentynyt, ovat tasa-arvon puolesta puhuminen ja vähemmistön oikeuksien edistäminen. Myös kanttoreilla useimpia työn osa-alueita erittäin tärkeänä pitävien osuus on vähentynyt koronan aikana. Kanttoreiden keskuudessa muutos ei kuitenkaan ole niin raju kuin pappien keskuudessa, mutta se on kohdistunut pääsääntöisesti samoihin tehtäviin kuin papeilla.

Muutokset erityisesti pappien näkemyksissä eri työtehtävien tärkeydessä ovat niin suuria, että ne antavat viitteitä siitä, että pappien koko identiteetti pappina ja suhde työhön ovat pandemian aikana ko-

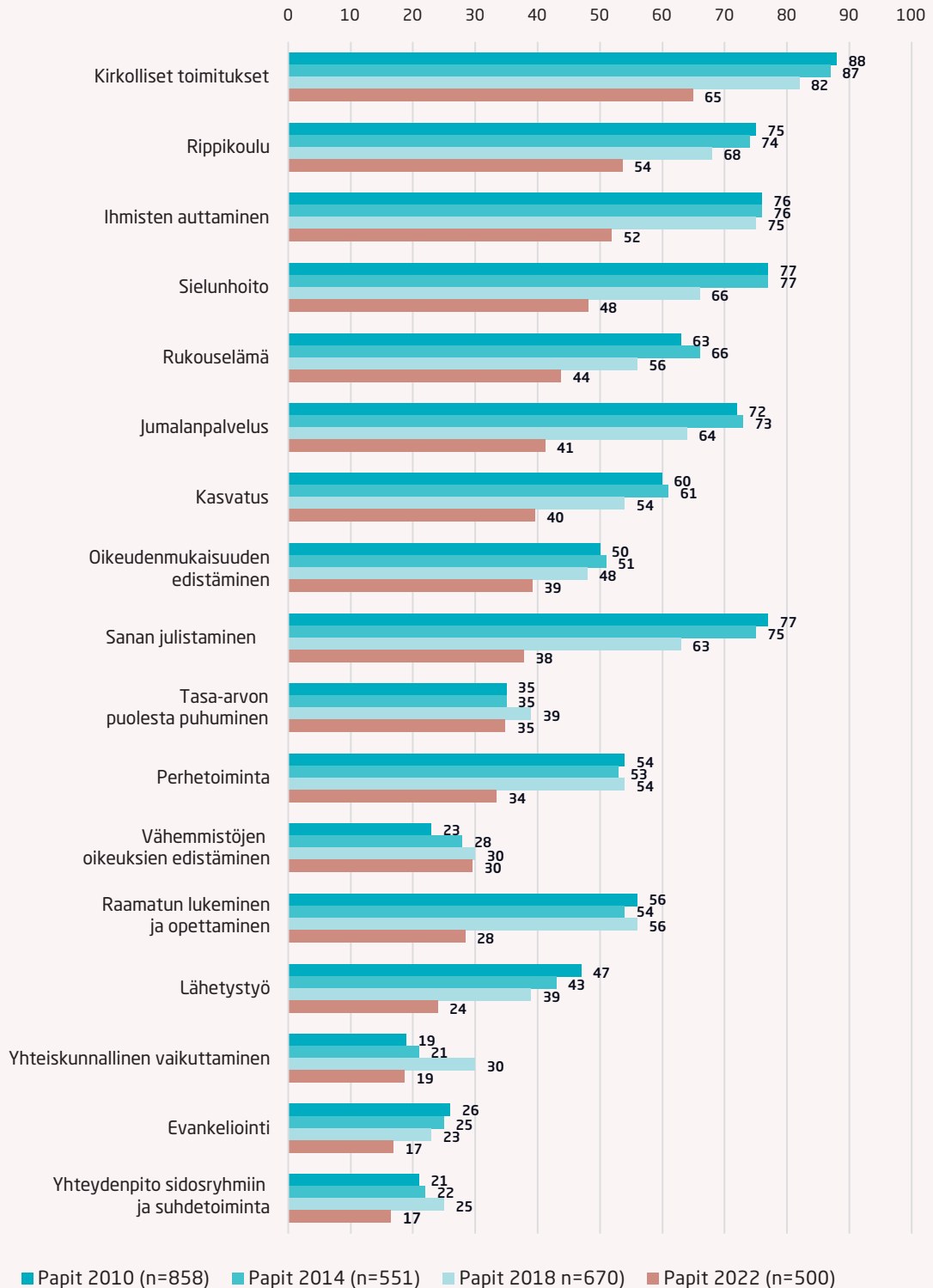
keneet rajuja muutoksia. Tulokset viittaavat siihen, että kirkon ihmisten kohtaamiseen keskittyvä työ on kokenut kokoontumisrajoitteiden keskellä pakotettuna niin isoja muutoksia, että se on saanut osan papeista uudelleen arvioimaan oman työnsä tärkeyttä. Työtehtävät, joita papit ovat ennen pitäneet erittäin tärkeinä, ovatkin pandemian myötä muuttuneet tavalla, joka näyttää saaneen osan ainakin jossain määrin myös kyseenalaitamaan niiden tärkeyttä. Toisaalta muutokset kertovat vahvasti myös painopisteen muutoksesta uskonnon kentällä, jossa perinteiset uskonnon tehtävät (uskonnon funktio) on menettänyt merkitystään ja vastaavasti uskonnon soveltaminen muille elämäalueille (uskonnon performanssi) vahvistuu. Tämä näkyy perinteisten työalojen kuten sanan julistamisen, jumalanpalveluksen, Raamatun lukemisen ja opettamisen ja lähetystyön merkityksen vähenemisenä. Osaltaan työn tärkeänä pitämisen muutokset linkittynevät myös laajempaan uskonnollisuuden muutokseen. Sillä, miten kirkon työntekijöillä on taipumus arvioida oman työnsä tärkeyttä, on laajempi yhteiskunnallinen ja kulttuurinen linkitys: ihmiset pitävät tyypillisesti tärkeänä asioita, joita yleisesti arvostetaan yhteiskunnassa. Kun yhteiskunnassa uskonnollisuuden arvostus on hei-

kentynyt, sillä mahdollisesti on vaikutuksia myös kirkon työntekijän omaan kokemukseen oman työn tärkeydestä. Tällainen työn merkityksellisyyden kokemuksen heikentyminen liittyy todennäköisesti myös työhön liittyviin kyynistymisen kokemuksiin. Heikentynyt kokemus oman työn merkityksestä on yksi kyynistymisen ilmentymä. Jäsentutkimus osoitti koronan aikana erityisesti pappien työhön liittyvien kyynistymisen kokemusten lisääntyneen.

### Hengellinen elämä suojaa työssä

Kokonaisuudessaan tutkimusaineisto osoittaa vahvasti papin ja kanttorin oman hengellisen elämän tärkeyden siinä, miten työntekijä kokee työnsä ja miten hän voi työssä. Uskon tärkeys, työntekijän oma rukouselämä, raamatunluku ja omalla ajalla jumalanpalvelukseen osallistuminen näyttäneet kaikki työhyvinvointia vahvistavina. Vähäinen oma hartaudenharjoitus on aineiston perusteella yhteydessä ennen kaikkea työssä kyynistymiseen ja vähäiseen työhön omistautumiseen. Uskon merkitys, rukouselämä sekä Raamatun ja hengellisen kirjallisuuden lukeminen ovat kaikki yhteydessä työn imuun. Ne linkittyvät tarmokkuuteen työssä, työhön omistautumiseen ja työhön uppoutumiseen ja ehkäisevät työssä kyynistymistä. Ne eivät kuitenkaan yksiselitteisesti suojaa työssä uupumiselta, vaikkakin työssä uupuneimmat tyypillisesti myös kokevat uskon vähemmän merkitykselliseksi ja oma hartaudenharjoitus on vähäistä. Uupumusta esiintyy kuitenkin myös uskoa tärkeänä pitävien keskuudessa. ✕

## Erittäin tärkeänä kirkon eri työtehtäviä pitävien pappien osuus vuosina 2010-2022



**Kuvio 5.** Erittäin tärkeänä seurakuntatyön eri osa-alueita pitävien Suomen kirkon pappisliiton jäsenten osuus vuosina 2010-2022 (%).



# Pyhän hipaisemaa

## – HENGELLISYYS POP- JA ISKELMÄMUSIIKISSA

Populaari- ja iskelmämusiikin piirissä esitettävistä kappaleista on löydettävissä hengellisyttä, joka kirkkoon tuotuna madaltaa kirkkosalin kynnystä. Istuin alas yhteisömuusikko Lissu Eleniuksen kanssa pohtimaan, miten yhteisesti jaettu musiikki palvelee hengellisesti ja tarjoaa kuulijalleen häivähdyksen pyhää.



**KATJA KANGAS**

YHTEISÖ- JA KIRKKOMUUSIKKO,  
ESPOON SEURAKUNTAYHTYMÄ

**V**aikka yleisesti puhutaan yhteinäiskulttuurin murentumisesta, musiikillisesti suurelle yleisölle tietyt pop-kappaleet tai iskelmämusiikki ovat edelleen yhteistä omaisuutta. Niitä myös osataan laulaa yhdessä. Malmin seurakunnan yhteisömuusikko Lissu Elenius sanoitti ilmiötä kutsumalla sitä musiikilliseksi äidinkieleksi. Äidinkieleen on tunneyhteys, ja se sanoittaa ymmärrettävästi omaa

kokemusmaailmaa. Monelle populaari- tai iskelmämusiikki sanoittaa myös hengellisiä asioita ja etsintää. Kielimetaforaa käyttäen voitaisiin puhua kansankirkon kansankielestä.

Yhä harvemmalle uskonnollisella musiikilla on samanlaista merkitystä, eikä se ole välttämättä jättänyt tunnejälkeä elämän eri käännekohtissa. Musiikki on ensisijaisesti tunnekieli, joten osallisuuden kokemus on siinä tärkeää.





## Tutun musiikin avulla voi rakentaa sillan – ja sillä sillalla saattaa tulla puheeksi joskus myös taivasasiat.

*"Haluaisin hengittää vierasta  
ilmaa tänään  
Jonka tuoksussa on jonkinlainen  
luvattu maa  
Vaikka mä en sellaiseen usko"*

Ihme

Elenius oli toteuttamassa Apulanta-yhtyeen musiikista koostuvaa iltamessua marraskuussa 2022. Toive tällaisesta messusta tuli seurakuntalaisilta, ja se kokosi lopulta Malmin kirkkoon suuren joukon väkeä vauvaperheistä eläkeläisiin. Apulanta on toiminut bändinä jo 30 vuotta, joten sen tuotanto on kulkenut useamman sukupolven matkassa. Messun

laulut valittiin tekstit edellä, ja musiikillisesti niitä toteutettiin monipuolisesti. Myös yhteislaulullisuus oli tärkeä kriteeri.

*"Paljasta mieli sysimusta  
Armahda tuntojeni tuska  
Pyydän sinua koskemaan  
Omasi antamaan, Jumalan  
paimen"*

Syntisten pelastaja

Apulannan musiikista koostuvia messuja on järjestetty muissakin kaupungeissa. Lisäksi viimeisten vuosikymmenten aikana on ollut tangomessuja, iskelmämessuja tai muiden



## Jotain Jumalasta, oman uskon pohtimisesta ja arvomaailmasta voi avata myös se musiikki, jota ovat tehneet ihan tavalliset ihmiset tavallisille ihmisille.



pop-artistien ohjelmiston ympärille rakennettuja messuja. Populaarimusiikki on tullut myös jäädäkseen kirkollisiin toimituksiin, ja kanttorit saavat käyttää kaiken ammattitaitonsa sovittaessaan mitä moninaisimpia toiveita uruille. Miksi käyttää pop- tai iskelmäkappaleita messukontekstissa tai yleensä kirkkotilanteissa?

Monissa populaarimusiikin sanoituksissa pohditaan hengellisiä asioita sekä ihmiselämän eksistentiaalisia ulottuvuuksia. Kun näitä tekstejä lauletaan kirkkotilassa, niiden näkökulmat laajenevat entisestään. Moni voi myös kokea, olevansa tervetullut; minunkin musiikkimakuni ja todellisuuteni mahtuu kirkon katon alle. Ja mikä tärkeintä, Pyhä hipaisee siten, että jo yksi messukäynti voi jättää syvän jäljen, joka kantaa. Tällaista palautetta Eleniuskin sai Apulanta-messun jälkeen.

*”Täs on kyse siitä  
Kuinka pelastetaan sielu  
Kun ulkokultaisuuden alla  
Aukee synkkä nielu jolta  
Ei selviä itsestään  
Ihan antamalla olla vaan  
Se hiljalleen kiihdyttää  
Enemmän kuin mitään muuta  
On syitä olla kiitollinen”*

Paju

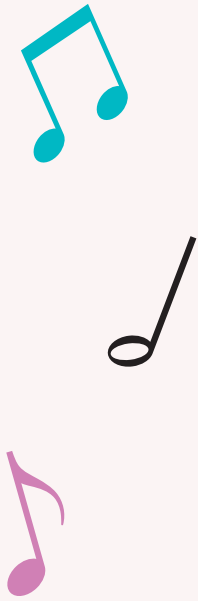
### Vastakkainasettelun aika on ohi

Olemme Eleniuksen kanssa kokeneet, että vastakkainasettelun aika on ohi. Kirkkoon tarvitaan edelleen suuria kirkkomusiikkiteoksia ja virsi-iltamia. Sekä niiden rinnalle musiikkia ja tilaisuuksia, jotka avaavat uudenlaisia ovia ja maisemia. Kaikilla ei ole kulttuurista taustaa klassiseen kirkkomusiikkiin tai virsien moninaisuuteen. Mutta jotain Jumalasta, oman uskon pohtimisesta ja arvomaailmasta voi avata myös se musiikki, jota ovat tehneet ihan tavalliset ihmiset tavallisille ihmisille; **Junnu Vainiosta Juice Leskiseen.**

*”Mä tunnen et joskus mut  
valtaa toinen henki  
Jonkinlainen tietoisuus  
Sen ääni kuiskaa  
toisen maailman kieltä  
Sen hengen vallan tunnustan”*

Toinen henki

Populaarimusiikista harvoin löytyy suoraan viittauksia Raamattuun tai Jeesukseen. Jumalasta puhutaan useammin. Tai sellaisesta epämääräisestä kaipuusta ja ahdistuksesta, joka punoutuu hiljaiseksi rukoukseksi tai joksikin, mitä voisi kuvata taivaskaipuuksi; luottamuksen toiveeksi. Uskontoja suomitaan populaarimusiikissa joskus kovin ottein. Kultaiset vasi-



Malmin seurakunnan kuoron Malmin enkelit ohjelmisto koostuu pääosin pop- ja iskelmämusiikista. Kaikissa lauluissa on kuitenkin hipaisu Pyhää.



kat ja fariseukset saavat kaatua, ja instituutioita soimataan, kuten rock-kulttuuriin kuuluu. Mutta sitä, mikä meissä on inhimillisintä etsintää ja nöyryyttä, löytyy pop- ja iskelmämusiikista siinä missä varsinaisesta hengellisestäkin musiikista.

*”Tikuista ja sinitarrasta  
Koitin tehdä Jeesuksen  
Piiskaamalla sain sen liikkumaan  
Mutta henkiin saanut en”*

9 väärää kättä

### Musiikin avulla voi rakentaa sillan

Elenius on johtanut Malmin seurakunnassa pian kuusi vuotta kuoroa nimeltään Malmin enkelit. Kuoron perustajaparina toimi silloinen ostaripappi **Meri Ala-Kokko**. Malmin enkeleiden ohjelmisto koostuu pääosin täysin pop- ja iskelmämusiikista. Keikkoja tehdään niin paikallisten toimijoiden tilaisuuksissa, ostarilla, kapakoissa kuin kirkossakin. Kaikissa valituissa lauluissa on kuitenkin hipaisu Pyhää; ne sanoittavat jotenkin sitä kaipausta, mikä ihmisellä on suurempaan. Tai kutsuvat yhteyteen ja hyväntekemiseen. Pop- ja rock-artisteilta, kuten mm. **Chisu**, **Jenni Vartiainen**, **Antti Tuisku**, Juice Leskinen, **Jouni Hyynen** tai **Mariska**, löytyy ”nykyajan virsiksi” sopivia kappaleita. Osa niistä onkin jo pää-



tynyt mm. Punaiseen veisukirjaan. Vanhem-  
masta iskelmäohjelmistosta tunnettuja ovat  
mm. Myrskyn jälkeen, Anna mulle tähtitaivas,  
Katson sineen taivaan, Väliaikainen ja Satu-  
maa, joista viimeisin oli ehdolla virsikirjan li-  
säosaan.

Kirkon strategiassa puhutaan yhä enemmän  
jalkautumisesta. Paitsi että populaarimusiik-  
kia voidaan valjastaa mm. messuelämään, liike  
toimii myös toiseen suuntaan. Lauuilla, jotka  
ovat suurelle yleisölle tuttuja, on mahdollista  
saada tunneyhteys ja yhteisöllisyyden kokemus  
kirkon seinien ulkopuolella. Kirkon musiikki-  
ryhmät voivat jalkautua arjen keskelle musiik-  
killa, joka on tuttua ja yhteistä. Se edellyttää  
uskallusta antaa mahdollisuus kohtaamiselle il-  
man raja-aitoja. Elenius on kokenut työssään,  
että parhaimmillaan tutun musiikin avulla voi  
rakentaa sillan – ja sillä sillalla saattaa tulla pu-  
heeksi joskus myös taivasasiat. Mutta ilman  
etukäteisagendaa, samalta tasolta.

*”Kaikki loputon kauneus  
kaikki järjettömyys  
kaikki ruoskivat toiveet  
kaikki päättämättömyys  
ovat lopulta tarkoituksen palasia  
osa arvoitusta –  
valot pimeyksien reunoilla”*

Valot pimeyksien reunoilla

Eleniuksen kanssa käymämme keskustelu  
päättyi yhteiseen havaintoon, että kasvamassa  
on uusi, nuori kanttorisukupolvi, jossa on

## Kasvamassa on uusi, nuori kanttorisukupolvi, joilla vapaus määrittelee tekemistä.

musiikillisesti laaja-alaisia ja taitavia ammatti-  
musikoita. Heille ei ole enää olemassa saman-  
laisia musiikillisia raja-aitoja kuin kenties ai-  
emmin, vaan vapaus määrittelee tekemistä.  
Iloitsimme yhdessä tästä näkymästä. Uudet  
sukupolvet luovat uudenlaista kirkon todelli-  
suutta, tämän päivän todellisuutta. Ja merkityk-  
sellisyys, osallisuus, yhteisöllisyys, ne kantavat  
kirkkoamme sukupolvesta toiseen. Niin, ja se  
Pyhän hipaisu. ✕

*”Matkalla on tarkoitus, sano  
itselles uudestaan  
Pidä elossa aikomus uskoon”*

Väsynyt – ei onnellinen

*Sitaatit ovat kirjoittajan valitsemia Apulanta-  
yhtyeen lyriikoista.*





PETJA KOPPEROINEN

TEOLOGIAN MAISTERIOPISEKELIJA,  
HELSINGIN YLIOPISTO

## Valmistumisen sietämätön keveys

**K**ävelin sisään Helsingin yliopiston päärakennukseen tuoreena teologian fuksina. Tätä päivää oli odotettu kuin kuuta nousevaa, ilmassa tuntui odotus ja jännitys – mitä tulevat opintovuodet toisivatkaan tullessaan. Tuolloin ajattelin, että ensimmäistä päivää suuremman onnellisuuden tunteen toisi valmistuspäivä. Siksi tuntui oudolta, että tiedekunnan opiskelijoissa oli lukuisia ohjeellisesta opiskeluaikeista jätettyjä jälkeä jääneitä, niin kutsuttuja N:n vuoden opiskelijoita.

Vuosia on vierähtänyt tuosta ajasta, opiskelijoita on virrannut Portin pyöröovista sisään ja ulos. Nyt itse N:n vuoden opiskelijana ymmärrän, mikä saa ihmisen lykkäämään valmistumistaan ja jäämään tiedekuntaan vuosikausiksi. Opiskelijakulttuuri vie mukanaan, mikä osaltaan aiheuttaa opintojen viivästymistä. Tunne yhteenkuuluvuudesta, ainutlaatuinen ympäristö ja kulttuuri aiheuttavat omanlaisensa tunteen, joka saa opiskelijan jäädään. Kuitenkin suurin syy valmistumisen viivästymiselle on kasvava ahdistuksen tunne.

Aikuisuus ahdistaa. Valmistuminen ahdistaa. Koko elämä menee kertaheitolla uusiksi, täytyy opetella uudet rutiinit, olla oikeasti aikuinen. Vaikka valmistuminen ja työelämään siirtyminen ovat päämääriä, jotka yliopistokoulutuksella pyritään saavuttamaan, silti ahdistaa. Kirjoitushetkellä itselläni on jäljellä

enää kaksi viikkoa siihen, että saan pappisvihkimyksen ja siirryn kirkon palvelukseen.

Myös pappisvihkimys ahdistaa. Tieto siitä, että helatorstaista hautaan kantaa harteillaan pappeuden iestä, olkoonkin sitten alttarilla tai kapakassa karaokessa. Nuoruus vaihtuu yhdessä yössä mustaan pantapaitaan, jonka kantajaa ei hevillä edes uskota nuoreksi. Vaikka kuinka kokisi olevansa oikealla alalla, ahdistus ei hellitä. Saisipa vielä hetken elää huolettoman akateemisen vapauden piirissä, juhlia yön pikkutunneille ja tuntee saaman upeuden kuin fuksivuonnaan.

Aikuisuus ahdistaa.  
Valmistuminen ahdistaa.  
Koko elämä menee kertaheitolla uusiksi, täytyy opetella uudet rutiinit, olla oikeasti aikuinen.

Ehkä ahdistus hellittää ajan myötä. Ehkä arki rutinoituu työelämään sopivaksi. Ehkä sitä vielä pääsee kokemaan tuulen tuiverruksen hiuksissa ja juhlimaan yökerhon lattialla sokeripalan painavuudesta huolimatta. Mene

ja tiedä. Tahdon uskoa ja luottaa siihen, että elämä kantaa. Moni muukin on selvinnyt valmistumisesta ja jatkanut elämäänsä, joten enköhän minäkin. Ja eivätköhän muutkin, jotka minun jälkeeni päästävät irti opiskelijaelämän riemuista ja siirtyvät poluillaan eteenpäin. Kenties aikuisuuden ilot ovat suurempia ja ihmeellisempiä kuin osaisi tässä vaiheessa uskoakaan, ja lopulta fuksivuoden odotus valmistumisen euforiasta käy toteen. ✕

*Kirjoittaja on Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistyksen puheenjohtaja.*



# Uushenkisyys haastaa kirkkoa

Uushenkisyys kattaa hyvin monenlaisia perinteitä, virtauksia ja menetelmiä. Uushenkisten ihmisten lukumäärää ei voi tarkemmin määritellä, koska siinä ei ole kyse institutionaalisesta uskonnollisuudesta, eikä kannatus tai uushenkisyyden harjoittaminen määriyty tarkkarajaisen jäsenyyden mukaan. Tiedossa kuitenkin on, että 40 prosenttia suomalaisista identifioi itsensä henkiseksi ja runsas viidennes etsijöiksi. Uushenkisyys onkin haastamassa kirkkoa ja sen toimintaa. Seuraavassa esittelen kolmen teeman parissa operoivan henkilön näkökulmia aiheeseen.

**JUHANA UNKURI**  
TM, VAPAA TOIMITTAJA



## Tutkimuskoordinaattori Jussi Sohlberg: ”Ihmisten henkiselle ja hengelliselle etsinnälle olisi löydettävä enemmän tilaa”



**K**irkon tutkimus ja koulutus -yksikön tutkimuskoordinaattori, uskon-  
totieteen alalla työskentelevä **Jussi Sohlberg** sanoo havainneensa vuosien mittaan, että kirkon työntekijöillä ei ole useinkaan valmiuksia kohdata uushenkistä etsintää. Hänen mielestään kirkon työntekijöillä pitäisi olla riittävästi perustietoa uushenkisyydestä, sen taustoista ja ilmenemismuodoista.

– Olisi tärkeää, että tieto pohjautuisi asialliseen tutkimukseen, eikä tarpeettomaan demonisointiin tai mustamaalaukseen. Ihmisten kokemuksia ja kysymyksiä on osattava kuunnella.

Sohlbergin mukaan ylimieliseen suhtautumiseen ei ole varaa, sillä uushenkisyys on merkittävä osa suomalaista katsomuskenttää.

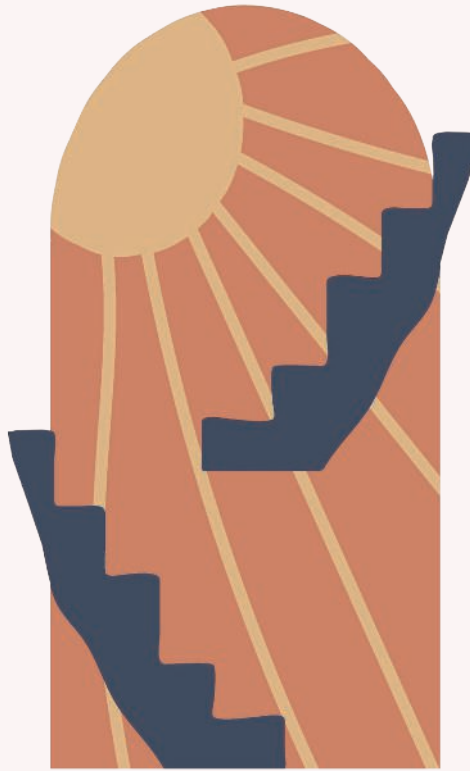
– Takavuosina kirkon työntekijöiden piirissä saattoi törmätä uushenkisyyden vähättelyyn tai

naureskeluunkin. Enää tällaiseen ei kuitenkaan niin usein törmää.

Sohlbergin mukaan uushenkisyyden pluralismi ja hyvin vahva eklektisyys haastavat kirkkoa. Uushenkisyydessä halutaan usein myös erottautua uskonnoista.

– Siinä voidaan korostaa sitä, että kyse ei ole opeista tai uskosta. Aineksia on ammennettu muun muassa Aasian uskonnollisfilosofisista perinteistä, länsimaisesta esoteriasta, psykologisterapeuttisista koulukunnista ja luonnonuskonnoista. Uushenkisyydessä erilaisia perinteitä yhdistetään erittäin vapaasti.

Hänen mukaansa on tärkeää tiedostaa, että tämän päivän henkisyydessä on nähtävissä ainakin kaksi erilaista aluetta. Klassisessa new age -henkisyydessä korostuvat yliluonnolliset tulkinnat ja esoteeriset elementit. Esimerkiksi kanavointi ja enkelihenkisyyksyys kuuluvat tähän



kenttään. Tämänpuoleisessa henkisyudessa korostuvat muun muassa erilaiset sekulaarit meditaatiokäytännöt, mindfulness ja self help -menetelmät.

– Uushenkisyydelle on ylipäättään ominaista valmius katsomukselliseen etsintään, avoimuus kokeiluille, yksilöllisyyden korostaminen ja vahva usko ihmisen henkisen kasvun mahdollisuuksiin.

Ajan myötä uushenkisyudessa on muotoutunut omanlaisia tulkintoja esimerkiksi Jeesuksen merkityksestä. Sohlbergin mukaan voidaan puhua eräänlaisesta ”uushenkisestä/new age -kristologiasta”. Hänen mielestään holistinen ihmiskuva ja maailmankuva ovat jääneet kirkossa liikaa taka-alalle.

– Ihmisten henkiselle ja hengelliselle etsinnälle olisi löydettävä enemmän tilaa. Monet kokevat kirkon ja perinteiset uskonnot ahtaiksi ja liian opillisiksi.

Sohlberg toteaa, että yleisesti ottaen uushenkien miljöö on varsin naisvaltaista. Viime aikoina myös nuorten miesten kohdalla on ollut kuitenkin nähtävissä kasvavaa avoimuutta suhteessa vaihtoehtoihin uskonnollisiin näkemyksiin.

Sohlbergin mukaan on selvää, että myös kirkon jäsenistössä on paljon ihmisiä, joita uushenkiset opetukset ja harjoitukset kiinnostavat. Sohlbergin mielestä kristinuskon ja uushenkisyyden kohdatessa kristityt voivat ottaa myös dialogisen ja osin inklusiivisen asenteen.

– Kun kristillistä uskoa muotoiltiin ja sanoitettiin myöhäisantiikin aikana, varhaiset teologit ammensivat tuon ajan pakanallisesta filosofisesta perinteestä aineksia, käsitteitä ja viitekehystä; kulttuurinen konteksti vaikutti. Vaikka suhde pakanalliseen filosofiaan oli jännitteinen ja kriittinen, se nähtiin toisaalta myös arvokkaana.

**Kirkon jäsenistössä on paljon ihmisiä, joita uushenkiset opetukset ja harjoitukset kiinnostavat.**

## Kouluttaja, pappi Henri Järvinen: ”Kirkon tulee suhtautua uushenkisyyteen avoimella asenteella”



**K**irkon jumalanpalveluselämän ja spirituaaliteetin kouluttajan **Henri Järvisen** mielestä kirkon ongelmana on, että sillä on aina vahva pyrkimys sanoittaa hengellisyyttä yksipuolisesti omalla kielellään, jolloin se ei tavoita kuin kirkkoa lähinnä olevaa joukkoa.

– Meidän pitäisi ehkä rohkeammin tarjota ihmisille tilaa puhua kirkossa omalla äänellään, ilmaista kokemuksia Jumalasta heidän omista lähtökohdistaan käsin ja näin sanoittaa kristillistä sanomaa nykyaikaan sopivalla tavalla.

Järvisen mielestä kirkon tulee suhtautua uushenkisyyteen avoimella asenteella. Hänen mukaansa se on kirkon tulevaisuuden kannalta elämän ja kuoleman kysymys, koska suomalainen kulttuuri, yhteiskunta ja hengellisyys ovat peruuttamattomasti muuttuneet.

– Kirkossa tulee aina olemaan pieni traditionalistinen joukko, jolla ei ole tarvetta muuttua, ainakaan omasta mielestään. Isossa kuvassa Suomessa kulttuuri-kristillisyys eli tavan vuoksi kirkkoon kuuluminen tulee katoamaan. Sen korvaa kaksi vaihtoehtoa: täysin maallistuneet tai monimuotoisesti hengellisyydestä kiinnostuneet.

Järvinen uskoo, että jälkimmäiseen ryhmään tulee kuulumaan johonkin uskontokuntaan sitou-

tuneita, mutta merkittävä osa on uushenkisiä.

– He eivät halua kuulua mihinkään tavan vuoksi, vaan siksi, että hengellisyydellä on heille aitoa merkitystä. He liittyvät hengellisyyteen ja harjoittavat sitä omista lähtökohdistaan käsin, ja usein eri tavalla kuin aikaisemmat sukupolvet ovat tehneet.

Järvisen mukaan kirkko ei ole kulttuurisesti muuttumaton monoliitti, vaan se on aina tullut todelliseksi erilaisissa kulttuureissa ja alakulttuureissa sekä erilaisten ihmisten elämäntilanteissa. Kirkossa tulisikin olla valmiutta kohdata uushenkisiä ihmisiä, tai ainakaan heitä ei tule tuomita.

– Heistä tulee olla kiinnostuneita ja heitä tulee tukea hengellisen etsinnän tiellä. Samalla kirkolla pitäisi olla sellaisia toimintamuotoja, jotka ovat mielekkäitä juuri uushenkisille ja vastaavat heidän hengellisiin tarpeisiinsa. Ehkä isoissa kaupungeissa voisi olla hengellisiä toimintakeskuksia tai seurakuntia, jotka omistautuisivat uudenlaisen hengellisyyden toteuttamiseen pääpainoisesti.

Järvinen sanoo ajattelevansa, että kristinusko toimii aina omasta sanomastaan käsin, omia ihanteitaan ja periaatteitaan noudattaen.

– Ytimessä on kuitenkin se, että Jumala rakkaudessaan kurkottaa maailmaamme ja ihmisyy-



teemme ja kutsuu meitä yhteyteensä: etsimään Häntä sekä rakkautta ja hyvyyttä. Mutta jos tarkastelee kirkon ydinsanomaa, kristinusko rikkoo rajoja enemmän kuin piirtää niitä.

Aiemmin muun muassa oppilaitospappina toiminut Järvinen on hyödyntänyt työssään monia uushenkisyyteen linkittyviä elementtejä. Hyvinvointityössä hän on käyttänyt esimerkiksi mindfulnessia ja erilaisia kehollisia menetelmiä. Lisäksi hän on järjestänyt mm. joogaan ja Tarot-kortteihin liittyvää koulutusta.

Järvinen aloitti äskettäin Kirkon jumalanpal-

veluselämän ja spiritualiteetin kouluttajana. Hän toteaa, että pääosa työstä liittyy perinteisempään kristilliseen spiritualiteettiin.

– Samalla tavoitteeni on vahvistaa kirkon työntekijöiden identiteettiä muuttuvassa maailmassa ja antaa eväitä uusien ilmiöiden kohtaamiseen hengellisyyden kentällä. Suunnitelmissa on kehittää tulevaisuudessa koulutustarjontaa, ja uushenkisyys tulee varmasti teemana olemaan mukana. Pidän erilaisia kursseja ja työpajoja aiheeseen liittyen myös työn ulkopuolella ja mielelläni autan kiinnostuneita aiheen parissa.

## Uushenkiset eivät halua kuulua mihinkään tavan vuoksi, vaan siksi, että hengellisyydellä on heille aitoa merkitystä.

### Pastori Timo Pöyhönen: ”Oman traditiomme aarteet täytyy ottaa uudelleen käyttöön”



**H**engen uudistus kirkossamme ry:n toiminnanjohtaja, pastori **Timo Pöyhönen**, toteaa uushenkisyyden olevan ”valtava ilmiö”.

– Voisi jopa sanoa, että Suomessa on meneillään herätys, mutta se ei kanavoitu kristillisyyteen. Sen sijaan yhä useammin uskonnollinen etsijä menee seurakunnan sijasta erilaisiin uushenkisiin piireihin.

Hengen uudistus -liikkeen piirissä on viime vuosina mietitty, millä tavalla kirkossa tulisi toimia, jotta etsintä kanavoituisi paremmin sen toimintaan.

– Olemme käyttäneet tässä prosessissa oppaina uushenkisyydestä kristityksi kääntyneitä. He ovat eräänlaisia ”siltaihmisia”, jotka pystyvät tulkitsemaan kirkon toimijoille sitä, miten uushenkiset ihmiset kokevat kirkon sanoman ja toiminnan.

Pöyhönen kertoo ymmärtäneensä, että pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen, eikä toimintatapoja tarvitse lainata muilta uskonnoilta.

– Meillä on paljon eväitä omissa traditiossamme. Nämä aarteet täytyy vain ottaa uudelleen käyttöön.

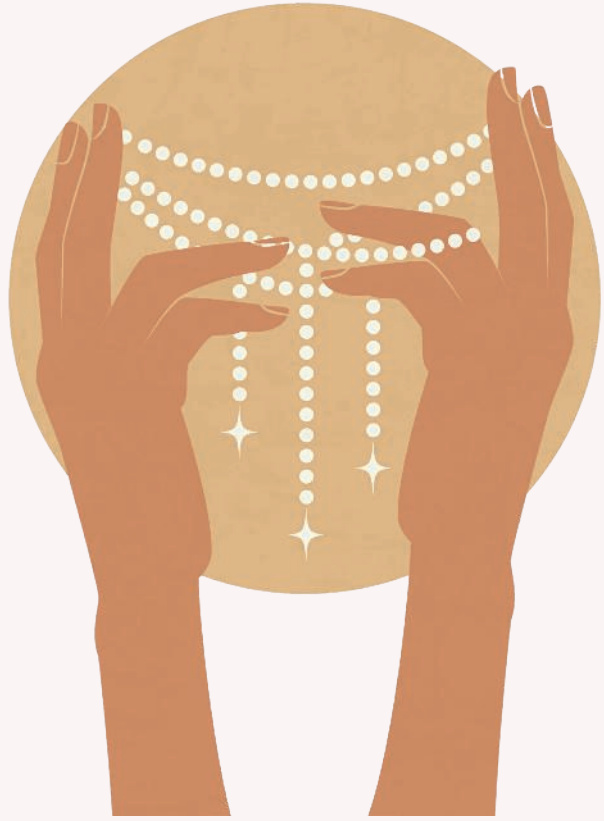
Pöyhösen mukaan kirkon täytyy ottaa kokeiluksellisuus todesta. Uushenkisen etsijä ei ensisijaisesti kysy, onko jokin opetus totta, vaan toimiiko se.

– Olin jokin aika sitten ”meedion apupoikana” henkisyysmessuilla. Oli kiinnostavaa nähdä, miten alkunaureskelujen jälkeen ihmisten ilmeet vakavoituivat, kun he kokivat jotakin ylläonnollista.

– Samoin toimivat Jeesus ja apostolit: usein parantumisihme avasi sydämet kuuntelemaan sanomaa. Kirkossa ylläonnollisuuden pitäisikin olla luonnollinen osa elämää. Uskon, että karismaattisuuden ja meditatiivisuuden yhdistelmä olisi kirkon paras tuote uushenkisille etsijöille.

Pöyhösen mielestä ihmisten kysymyksille ja epäilyille on tärkeää antaa tilaa. Hänen mukaansa

## Kirkossa tulisi olla valmiutta kohdata uushenkisiä ihmisiä, tai ainakaan heitä ei tule tuomita.



uushenkisen kääntyminen kristityksi on usein vuosien prosessi.

– Seurakunnissa on annettava tilaa kasvaa uskossa omaan tahtiin. Muuten karkotamme aidot etsijät pois. Tämä ei kuitenkaan tarkoita omasta opetuksesta tinkimistä.

Pöyhösen mielestä on kiinnostavaa, että vaikka uushenkisyydessä jokainen rakentaa itse omaa katsumustaan, siitä huolimatta monet heistä ajattelevat suhteellisen samalla tavalla.

– Ehkä mekin voisimme luottaa enemmän prosessiin – ja Pyhään Henkeen.

Pöyhönen korostaa, että kirkon ei tarvitse tehdä muutoksia sanomaansa.

– Uushenkisyydessä opetetaan aivan sumeilematta mitä eriskummallisimpia oppeja, eikä se ketään tunnu häiritsevän. Eiköhän sinne yksi ylösnoussut Jumalan poika sekaan mahdu. Sitä paitsi uushenkisyyden jatkuvassa itsensäkehittämiskierroksessa elävä ihminen ei mitään muuta niin paljon tarvitsekaan kuin juuri sanomaa armosta ja sovituksista.

Pöyhösen mielestä kehollisuus on huomiotava kirkossa nykyistä paremmin. Uushenkisyys ilmiönä on kehittynyt rinnakkain kehollisuuden

nousun kanssa, joten sen hengellisyys on hyvin kokonaisvaltaista.

– Kirkon piirissä jotkut saattavat ahdistua jo siitä, jos joku nostaa kädet ylistykseen. Entäpä jos kirkkotilassa olisi lupa liikkua ja olla kehoillisesti läsnä; se voisi avata ovia.

Pöyhösen mukaan on tärkeää, että kirkon toimijat hakeutuvat vuorovaikutukseen uushenkisten ihmisten kanssa.

– Monesti kristityt jopa vähän pelkäävät uushenkisiä. Kuitenkin Raamatun mukaan ”se, joka on meissä, on suurempi kuin se, joka on maailmassa”, joten mitään syytä pelkoon ei ole. On tehtävä kuin Paavali, jolle avautui ovi julistaa evankeliumia sen kautta, että hän tutustui paikallisiin noitiin. Sinne vain rajapintaan.

Pöyhönen toteaa uushenkisyyden olevan hyvin orgaanista. Se syntyy lukemattomien itsenäisten toimijoiden innovaatioista. Pöyhönen toivoo, että kirkko löytää uudelleen yhteisöllisen luonteensa.

– Työntekijäkeskeisen toimintapaletin pyörittämisen sijaan kirkossa voisi olla lupa seurakuntalaisten omaehtoiselle toiminnalle. Kirkon voisi nähdä Kristuksen ruumiina, jossa jokaisella on jotakin annettavaa. ✕



FATIM DIARRA  
KANSANEDUSTAJA

## Opiskele teologiaa, ymmärrä moninaisuutta

**E**duskuntavaaleissa ensimmäisen kauden kansanedustajaksi valittu Fatim Diarra on sukupolveni teologeille tuttu kasvo. Diarra aloitti opintonsa yhteiskuntapolitiikan parissa Jyväskylän yliopistossa. Paluumuutto Helsinkiin ja opettajan työt osuivat samanaikaisesti uuden mielenkiinnonkohteen kanssa.

Ensimmäisen kosketuksensa sosiaalietiiikkaan Diarra sai Jaana Hallamaan kirjoitusten kautta.

– Sosiaalietiiikassa kysyttiin oikeita kysymyksiä: miksi, minkä takia, mikä on oikein. Innostuin, hankin pääsykoekirjat ja pääsin sisään teologiseen tiedekuntaan.

Tärkein teologisesta saatu osaaminen liittyy moninaisuuden kohtaamiseen sekä siitä oppimiseen.

– Opintoihin lukeutui paljon pienryhmäopetusta, joissa oli keskusteltava erilaisten ihmisten kanssa. Olen liberaalista helsinkiläisestä perheestä sekä liberaalista korkeakoulutetusta ystäväpiiristä. Teologiassa keskustelut käytiin kaikenlaisista, myös vanhoillisista, taustoista tulevien ihmisten kanssa.

Alusta asti oli selvää, että pääaineeksi valikoituu sosiaalietiiikka. Syventäviä opintoja ilmestyi suosituksista huolimatta jo ensimmäisen vuoden lukujärjestykseen.

Diarra sanoo, että siinä missä yhteiskuntapolitiikassa tarkastellaan asioita järjestelmätasolta, vie sosiaalietiiikka konkreettisten aiheiden äärelle, esim. vaikka lasten oikeus varhaiskasvatukseen. Teologian opinnot pakottivat toisinaan syvälle hyvinkin abstraktien aiheiden ajatteluun. Tämä yhdistelmä on tehnyt hänestä monipuolisen ajattelijan.

Diarra arvioi, että aika teologisessa kehitti hänen ajatteluaan enemmän kuin mikään muu tähänastinen.

– Teologisessa opiskelu on auttanut kohtaamaan moninaisuutta. Opin, että hyvin erilaisilla asioilla voi toisille ihmisille olla syvempiä merkityksiä.

Moninaisuuden kohtaaminen näkyy Diarran osaamisessa konsulttina: hän pystyy omaksumaan erilaisia näkökulmia kuin tyypilliset valtiotieteilijät. Hän arvioi, että hänen kykynsä moninaisuuden kanssa työskentelyyn näkyy myös hänen työssään poliittikkona.

– Saan eniten kiitosta tavastani tehdä töitä ja johtaa kaupunginvaltuustoa juuri niiltä, joiden kanssa olen vähiten samaa mieltä.

Vaikka ylioppilaspolitiikassa yhteistyötä tehdään samalla tavalla eri taustoista ja aatemaailmoista tulevien kanssa, on asetelma Diarran mukaan enemmän kilpailullinen. Teologisessa sen sijaan piti oppia yhdessä ihmisten kanssa ja rakentaa toisten esittämien ajatusten päälle. Ryhmätyön sai valmiiksi, kun oppi hyväksymään toisten näkemykset ja rakentamaan yhteistä tulkintaa.

Poliitikoilta odotetaan selkeitä vastauksia: kyllä tai ei. Ja kun vastaaja punnitsee eri näkökulmia, vaihtuaksia ja harmaan sävyjä, kysyjä monesti pettyy.

– Ne kysymykset, joihin vastaan kyllä tai ei ovat niitä, joiden taustalla olen kulkenut pitkän polun.

Diarra kertoo välillä heräävänsä öisin, ottavansa mukaan kynän ja paperia ja menevänsä olohuoneeseen ajattelemaan. Kun asiat on huolellisesti omissa ajatuksissa pureskeltu, antaa se eväitä vaikeisiin päätöksiin.

– Tällöin on minulle aika selkeää, missä seison. ✘

*Vaalikampanjoinnin ja alkavien valtiopäivien aiheuttamien aikatauluhaasteiden vuoksi kirjoitus toteutettiin poikkeuksellisesti haastatteluna.*





# ***Puhuisimmeko välillä Pyhästä Hengestä?***

Miten uskoa, kun ei voi uskoa? Martti Lutherin ja Erasmuksen väittely ihmisen vapauden rajoista on kirja, jonka teemoista dogmatiikan em. professori Miikka Ruokanen luennoi jo erällä viimeisistä suorittamistani kursseista Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa.



**LASSE LINDBERG**  
SEURAKUNTAPASTORI, SALON SEURAKUNTA





**K**irja puretuu **Martti Lutherin** systemaattisimpaan teologiseen teokseen *Sidotu ratkaisuvalla*, jonka reformaattori kirjoitti vastauksena **Erasmus Rotterdamilaisen** hänelle kirjoittamaan kritiikkiin. **Ruokasen** kirja tarkastelee *Sidotusta ratkaisuvallasta* nousevaa Lutherin teologiaa ja keskustelua Erasmusuksen kanssa sekä hahmottaa näiden kautta uusia tulkintoja Lutherin teologialle.

Ruokasen kirja ei ole kevyttä iltalukemista, vaan tuhtia teologiaa.

Kirjassa tarkastellaan *Sidotun ratkaisuvallan* ydinteemaa eli ihmisen vapaan tahdon suhdetta uskoon ja pelastukseen. Erasmus edusti keskiajan katolisen teologian valtavirtaa, jossa pelastus edellyttää myös ihmiseltä jonkinasteista vapaan tahdon myötävaikutusta. Jos ihminen ei itse osallistu kolmiyhteisen Jumalan elämään, on olemassa vaara, että kasteessa lahjoitettu armo voidaan menettää. Erasmus tukeutui ajatukseen oikeudenmukaisesta Jumalasta ja ihmisen kyvystä valita oikea. Luther taas nojaa Augus-

tinuksen teologiseen perintöön ja tulkitsee ihmisen olevan kauttaaltaan perisyntisen turmelema ja kyvyttö omalla tahdollaan tekemään mitään pelastuksensa eteen. Ainoastaan Jumala voi armossaan lahjoittaa ihmiselle pelastuksen. Vain Jumalan Pyhä Henki voi saada ihmisen näkemään syntisyytensä ja sen, että hän tarvitsee Jumalan armoa. Tämä johtaa hänet uskon äärelle ja pelastusvarmuuteen.

Miksi siis toinen uskoo ja toinen ei, vaikka kuulevat saman evankeliumin? Erasmusuksen vastaus oli





Kirja haastaa tarkastelemaan aikamme kristillistä todellisuutta.

kristityn vapaa tahto, joka joko on tai ei ole suuntautunut Jumalaa kohtaan ja kirkon elämään. Luther taas näkee, että tähän kysymykseen ei ole järkeen sopivaa vastausta, vaan se on Jumalan mysteeri. Ihminen voi vain luottaa Jumalaan, joka ilmoittaa itsensä sanassa ja sakramenteissa. Kaikille ihmisille kaikkialla on jatkuvasti julistettava lakia ja evankeliumia ja luotettava, että Pyhä Henki itse tekee sen kautta työtään.

Ruokanen tulkitsee Lutherin teosta niin, että vanhurskauttami-

nen ja pyhittyminen ovat molemmat Pyhän Hengen työtä. Kristitty liittyy Kristuksen vanhurskauttavaan työhön vain Pyhän Hengen kautta. ”Kristus meissä” ja ”Pyhä Henki meissä” tarkoittavat samaa asiaa. Pyhän Hengen vaikutus kristityssä johtaa rakkauden lisääntymiseen ja hyviin teoihin, ja tämä pyhitys jatkuu läpi koko elämän, eikä tule koskaan valmiiksi. Lutherin mukaan myös ihmisen langennut luonto ja Saatana vaikuttavat ihmisen elämässä koko ajan, ja ihmisestä käydään jatkuvaa hengellistä

kamppailua, jossa Pyhän Hengen taisteluvälineinä ovat Jumalan sana ja sakramentit. Läpi elämänsä kristitty pysyy samanaikaisesti vanhurskaana ja syntisenä.

Ruokasen kirjan vahvinta antia on Lutherin teologian pneumatologinen korostus. Suomalaisen luterilaisuuden puheenparressa on usein korostettu vahvaa ”Jeesus-uskoa”, mutta Ruokasen kirja antaa selkeän viestin siitä, että Lutherin teologian kautta kristinuskoa voi sanoittaa entistä voimakkaammin Pyhän Hengen todellisuuden kautta. Tämä





voi edellyttää avautumista laajemminkin hengelliselle todellisuudelle, jossa myös pahan valtojen todellisuus otetaan tarkemmin huomioon.

Toisaalta kirja haastaa tarkastelemaan aikamme kristillistä todellisuutta. Jos Lutherin teologialle halutaan antaa arvoa tämän ajan luterilaisuudessa, tulee hylätä kaikenlainen puhe tietoisista uskonratkaisuisista. Lutherin näkemyksen mukaan ihminen ei mitenkään voi itse valita uskoa tai olla uskomatta, eikä kirkon tule sellaiseen kehottaa.

Kirkon tehtävä on julistaa evankeliumia ja jakaa sakramenteja ja antaa Pyhän Hengen vaikuttaa niiden kautta, miten parhaaksi tahtoo. Toisaalta Suomen tämän hetken kirkollinen todellisuus haastaa tätäkin ajattelua. Valtaosa suomalaisista on ollut elämänsä aikana evankeliumin ja sakramenttien äärellä, mutta yhä suurempi osa suomalaisista päättää tietoisesti hylätä kirkon ja kristinuskon. Samalla yhä useammalle kristittynä oleminen on tietoinen valinta, jota motivoi hen-

gellinen vakaumus. Jos Lutherin ajatuksiin suhtautuu vakavasti, voi joutua kohtaamaan sen ajatuksen, jonka Miikka Ruokanen heitti pilke silmäkulmassa eräällä yliopistokursilla: ”Ehkä Pyhä Henki on lähtenyt Euroopasta ja siirtynyt Afrikkaan ja Aasiaan.” Yhtä kaikki, Miikka Ruokasen kirja *Miten uskoa, kun ei voi uskoa* tarjoaa Lutherin teologian kautta välineitä siihen teologiseen työskentelyyn, jota Suomen evankelis-luterilainen kirkko tulevan rakennemuutoksen edellä kaipaa. ✕



LAURA LEIPAKKA

TM, PROJEKTIKOORDINAATTORI,  
ESPOON SEURAKUNTAYHTYMÄ

## Asiallinen ja asiaton käytös

**O**letko koskaan työelämässä törmännyt tilanteeseen, jossa asiallisen ja asiattoman käytöksen raja on ylittynyt? Tilanteeseen, joka voi olla niin hämmentävä, että et oikein tiedä, kuinka reagoida?

Minä olen. Olen todistanut niin itkunsekaista raivokohtausta, työntekijän avointa nolaamista kuin seksismiä. Muiden muassa.

Vastaan on tullut kaikenlaista muutakin asiattontaa aika ajoin. Jokainen tilanne on jäänyt muistiin ja jokaista olen jäänyt märehtimään ja murehtimaan lyhyesti tai pitkästi.

Asiallinen ja asiaton käytös on kuluneen vuoden aikana ollut ajankohdasta. Parinkin laajalevikkisen sanomalehden päätoimittajat ovat joutuneet eroamaan tehtävästään asiattoman käytöksen vuoksi. Asiattoman ja asiallisen käytöksen rajan pohtiminen on tärkeää niin työyhteisön kuin sen työntekijöiden hyvinvoinnin kannalta. Rajanveto takaa hyvän työilmapiirin ja sujuvan yhteistyön eri ihmisten ja tahojen kesken. Sekä tietenkin sen, että kaikilla on töissä mukavaa ja turvallista olla.

Asiattoman ja asiallisen käytöksen rajan vetäminen ei kuitenkaan aina ole niin itseselvää kuin voisi kuvitella. Syinä rajanvedon häilyvyyteen voivat olla esimerkiksi kansainväliset kulttuurierot, työntekijöiden ikä ja sukupuoli ja työpaikan sisäinen käytöskoodi.

Monesti asiattomaan käytökseen sortuva ihminen ei tee sitä tahallaan. Tilanne vain pääsee siihen pisteeseen, että raja ylittyy. Välikä rajaa ei myös tiedosteta tai tunnisteta. Toisin sanoen ei edes ymmärretä, milloin käytös liukuu asiallisesta asiattomaan. Siksi asiaton käytös on aina nostettava esiin, jos sitä tulee vastaan. Eihän aina tiedä tehneensä väärin, ellei sitä tekijälle kerrota.

Mikä sitten on asiattontaa käytöstä? Se voi olla tilannesidonnaista. Itse sanoisin, että ainakin seksisimi, sovinnisi, syrjintä, solvaaminen ja todella voimakkaat tunteenpurkaukset kollegoita ja/tai asiakkaita kohtaan ovat aina asiattontaa käytöstä.

Sen sijaan tilannesidonnaisia asioita ovat esimerkiksi huumori, kiroilu ja intiimien yksityiselämän asioiden käsittely työpaikalla. Joissain työyhteisössä viljellään varsin ronskia huumoria ja kiro sanoja. Jos tämä on kaikille työyhteisön jäsenille ok, mikäpä siinä. Tärkeintä on, että rajat ovat selvät kaikille.

Asiallisen ja asiattoman käytöksen rajanvedossa kultainen sääntö on hyvä ohjenuora: tee muille niin kuin haluat itsellesi tehtävän. Jokainen meistä voi ja jokaisen meistä tulisi puuttua asiattomaan käytökseen. Sen tunnistaminen voi olla vaikeaa, mutta se ei ole mahdotonta. Puhumalla ja keskustelemalla asiasta työyhteisön sisällä saadaan yhteiset pelisäännöt parhaiten selville. ✕

Tärkeintä on,  
että rajat ovat  
kaikille selvät.





# Korona-ajan toimistoarjen **OMITUISIMPIA TUNTEITA OLI KATEUS**

Kun korona alkoi, enkä jäänyt etätöihin, koin jääväni vaille sukupolvikokemusta.  
Kun koronaa oli kestänyt vuoden, en kadehtinut enää ketään.

**ELLA LUOMA**

PALVELUNEUVOJA, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ



Ihan käsittämättömiä kateuden aiheita keskellä globaalia pandemiaa, mutta niin minä vain kadehdin.

**K**aikista omituisista tunteista, mitä korona-aikaan siirtyminen herätti, kateus ja voimakas tunne siitä, että olin jotenkin epäonnistunut, olivat omituisimpia. Kun se kaikki alkoi, en jäänyt etätöihin vaan toimistolle. Kukaan ei edes ehdottanut sitä mahdollisuutta, että olisin jäänyt kotiin. Olisin toki voinut ehdottaa sitä itse, moni meistä jäi, mutta en jotenkin osannut. Jäin lähes tyhjään avokonttoriin pyörittelemään papereita ja tuntemaan itseni epäonnistujaksi.

#### Kateuden aiheita

Olen koulutukseltani maisteri, mutta teen työtä, johon sitä ei vaadita. Työni on kuitenkin monimuotoista, mielenkiintoista ja ennen kaikkea tärkeää. Jossain vaiheessa olin kriittisen alan työntekijä, mutta silloin se ei merkinnyt minulle mitään. Mielessäni työelämän onnistuja oli sellainen, joka saattoi jäädä tekemään etätöitä: asiantuntija, hektisen media-alan moniosaaja tai meidänkin käytävillämme tuttu näky: kahvia ryystävä mies hyvin istuvassa puvussa.





Koin myös voimakkaasti, että jään ilman sukupolvikokemusta: kotitoimiston järjestämistä, pyykki- vuoroja keskellä päivää, mahdollisuutta mennä lenkille etäkokouksen ajaksi. Ihan käsittämättömiä kateuden aiheita keskellä globaalia pandemiaa, mutta niin minä vain kadehdin.

### **Oikeasti olin etuoikeutettu**

Kun koronaa oli kestänyt vuoden, en kadehtinut enää ketään. Rakastin vapaata ja rauhallista elämäni lähes tyhjässä avokonttorissa. Kun meni kahvituolle, siellä harvemmin oli kukaan ja sohvalla saattoi ottaa vaikka lyhyet torkut. Tulostin ei hajonnut, koska kukaan ei sitä

käyttänyt, puhelimessa oli helppoa keskustella, koska kukaan ei puhunut vieressä toista puhelua, eikä kukaan tullut koputtamaan hartiaa, että viitsitkö vähän vilkaista tätä. Jos työpäivän aikana tuli hoidettavia asioita, ne olivat helppoja ja nopeita, kun koko ajan ei tarvinnut juosta jossain jonottamassa vaan lähes kaiken saattoi tehdä etänä. Huomasin aktivoituvani vapaaehtoisissa, koska suunnittelu- palaverit pystyi näppärästi hoitamaan kotimatalla tai iltalenkillä ja jos en jaksanut herätä aamupalaveriin, otin työmatkalla etäyhteyden tiimiin. Miksi olisin ollut etänä, kun muut olivat, ja jättivät minulle kaiken tämän tyhjän ja hiljaisen tilan,

jota minun ei tarvinnut itse edes siivota?

Olin silloin ihan naurettavan etuoikeutettu. Minun työni eivät loppuneet, rutiinini pysyivät samoina, työskentelin turvautusti ja suurin murheeni oli se, että jäin muka vaille jotain ”sukupolvikokemusta” samaan aikaan, kun ihmiset kuolivat, sairastuivat vakavasti tai menettivät elantonsa. Sain löysäytyä tahtia ja tehtyä kaikenlaisia uusia avauksia samaan aikaan. Toisinaan kaipaen sitä ja tunnen siitä syyllisyyttä. Mutta en minä mitään uutta pandemiaa kaipaa, vaan sitä rauhaa ja aikaa, nyt kun taas revin itseäni joka suuntaan. Sitä, kun yhteiskunta hetkeksi hiljeni. ✘



**HANNA FÄHRNICH**

KEHITYSVAMMAISTYÖN PASTORI,  
OULUN SEURAKUNTAYHTYMÄ

## Olen saanut lahjaksi kuun ja tähdet taivaalta

**K**atselen hiihtäessäni keväisen utuisella iltataivaalla uinuvaa kuuta ja mietin, minkä takia minusta kehitysvammaistyön pappina usein tuntuu niin kuin olisin saanut kuun ja tähdet taivaalta. Teen työtäni Pohjois-Pohjanmaalla aina Koillismaan avarilta ja korkeilta Kalajoenlaakson hiekkasärkille. Minulla on 23 seurakuntaa ja sen takia olen paljon tien päällä. Korona-aikana me kehitysvammaistyön papit jouduimme käyttämään digisiltaa yksiköihimme, seurakuntiemme toimintakeskuksiin ja ryhmäkoteihin.

Mutta nyt pääsemme taas rantaumaan yksiköihin, ja jopa ilman maskia. Pääosin työni on hartauksien pitoa ja läsnäoloa, mutta tähän kuuluu myös erilaisia pääsiäis- ja joulukirkkoja, rovastikunnallisia kirkkopyhiä, leirejä ja paljon rippikoulutyötä.

Minkä takia pidän työtäni paljon? Tämä työ on tässä hetkessä asustavaa, kaikkia aisteja hyödyntävää työtä, koska työskentelemme aitojen, ainutkertaisten kehitysvammaisten ihmisten kanssa, joilla on juuri ajatuksen kohdalla vamma. Tuon ajatuksen vamman takia työni on luovaa. Käytän paljon musiikkia, tarinoita, kuvia ja esineitä. Yritän löytää sillon kehitysvammaisten ajatusten tasolle käyttämällä mm. kuulo- ja näköaistia. Silloin minä olen usein tärkein sana ja kuva; olen lihaksi tullutta, elävää sanaa ja kuvaa. Olen olemuksellani sitä, mistä puhun, esimerkiksi ystävällisellä katseella tai eleellä. Ja niin löydän itsekini ihan eri tavalla siihen todellisuuteen, josta puhun ja elän, Jumalan rakkauteen.

Näiden kehitysvammaisten ihmisten on siis vaikeata ajatella nopeasti, mutta heillä on intuitiivinen lahja aistia Kristuksen läsnäoloa tässä ja nyt. Unelmoin kauan siitä, että löytäisin pään tietämisestä sydämeen. Tässäkin kehitysvammaiset ystäväni ovat lahjoittaneet minulle kuun ja tähdet taivaalta. He ovat tarttuneet käteeni ja opastaneet katselemaan sydämellä ja heittäytymään sen varaan, mitä sydämellä nähdään. Sillä vain sydämellä nähdään hyvin; nähdään se, mikä on kaikkein tärkeintä. Mitä näen, kun

katselen sydämellä? Näen Kristuksen, joka kulkee todellisesti vierelläni. Näen hänet ehkä erityisen selvästi vaikeasti vammaisissa, kärsivissä lähimmäisissäni. Juuri syvästi kehitysvammaiset ihmiset kesyttävät ihmisen; opettavat hellyyttä koko luomakuntaa kohtaan. He opettavat ihmistä sinuiksi itsensä-

kin kanssa, kutkuttavat ihmisestä esille hänen ominta minänsä. Ja niin tämä työ on myös matkaa omaan minuuteeni. Saan joka päivä aidommin ja armollisemmin opetella olemaan minä.

Sanalla sanoen työ kehitysvammaisten lähimmäisten kanssa on kokonaisvaltaista, kontekstuaalista ja kontemplatiivista työtä. Me kehitysvammaistyön papit lähestymme koko ihmistä kaikilla aisteilla ja pyrimme kohtaamaan hänet juuri sellaisena kuin hän on mm. ystävällisen katseen ja selkoielen avulla. Ja juuri tämän kaiken takia meillä on arvokasta annettavaa koko kirkolle aitojen, ainutkertaisten ihmistemme kanssa. ✕

**Kehitysvammaiset  
ystäväni ovat opastaneet  
katselemaan sydämellä  
ja heittäytymään sen  
varaan, mitä sydämellä  
nähdään.**

# Katsauksia Cruxin NELJÄNNESVUOSISATAAN

Crux-lehti ilmestyy printtilehtenä viimeistä vuottaan. Vuodesta 1997 ilmestynyt lehti on seurannut kirkon hengellisen työn viranhaltijoiden elämää ja ammatillista edunvalvontaa. Kokoamme tänä vuonna ilmestyviin lehtiin poimintoja menneiltä vuosilta. Paljon on puheenaiheissa tuttua, mutta silti saa huomata vuosien kuluneen.

## Nopeasti kehittyvä sosiaalinen media haastaa perinteiset toimintatavat

Viime Cruxissa kartoitimme kirkollisen internetin alkumetrejä. Tullaan vajaa vuosikymmen eteenpäin: yhteisökoordinaattori **Henna Hauta-aho** kannustaa Cruxin 2/2010 lukijoita vuorovaikutukseen sosiaalisen median alustoilla. Hauta-aho avaa kirjoituksensa ”*Se on ihan helppoa!*” kuvaamalla sosiaalisen median luonnetta seuraavasti:

”Lähtökohtaisesti sosiaalinen media on yhteisten rakentamista toisiin ihmisiin. Sen työkalujen avulla löydetään vanhoja ja uusia ystäviä ja yhteisöjä, ja sen kautta voi helposti löytää vertaisryhmiä, jotka jakavat yhteisen kiinnostuksen kohteen. Sosiaalisessa mediassa hyödynnetään ilmaisia teknologia-alustoja ja käyttäjät itse tuottavat, julkaisevat ja arvioivat palvelujen sisällön. Tietoa rakennetaan ja julkaistaan siis yhdessä

muiden käyttäjien kanssa – sosiaalisesti. Verkko-yhteisöihin tunkeutuu koko ihmisyyden ja maailman kirjo: kaupallisuus, aatteet, vaikuttaminen, aistillisuus, tunteet, usko, epäusko... ”

Hauta-aho summaa ilmiön valtavan nopeaa kasvua ja kysyy väliotsikossa, voiko sosiaalinen media myös etäännyttää meitä toisistamme.

”Sosiaalinen media elää sen käyttäjien myötä. Sitä syntyy jatkuvasti, Facebookissa, Twitterissä, tuhansilla keskustelupalstoilla, Youtubessa, blogeissa, Yammerissa ja lukuisissa muissa palveluissa. Kukaan ei tiedä, mihin tai miksi se kehittyy. Nähtävissä on vain, että kehitys on nopeaa.”

Jo kymmenluvun alussa oli nähtävillä, että sosiaalinen media tulee vaikuttamaan yhteiskuntaan myös laajemmin: kansallistoiminnan sekä organisaatioiden toimintakulttuuri tulee haasteeksi sosiaalisen median ulosmarssin myötä.

# Kun iso luuta lakaisee...

TARJA KORPELA  
KAPPALAINEN, TUIRAN SEURAKUNTA

**P**APISTO ELÄKÖITYY ja sen myötä nuortuu ja naisistuu yhä kiihdyvällä tahdilla. Lähes kaikissa viime vuosina on puhuttu siitä, että se on tulossa, se tulee ja nyt se on täällä.

Kun nuori työntekijä tulee kirkkoon töihin, osa työtovereista on mahdollisesti hänen vanhempiansa tai jopa isovanhempiensa ikätovereita. Työyhteisössä on läsnä paitsi eri sukupuolia, myös sukupolvien moninaisuus. Unohdammeko tämän silloin, kun vierastamme työtoverimme puhuttaa tai koko hänen olemustaan tai kun epäilemme hänen kutsumustaan tai kritisoiimme hänen työtapaansa mietiskellen: "Ei meillä ennen näin ole toimittu" tai tulijan näkökulmasta: "Kuinka kukaan enää 2000-luvulla voi ajatella noin?"

Se mikä itelle tai omalle sukupolvelle on vierasta tai mikä ei mahdu minun pappouden pirtaani, tuo työyhteisöön jännitteitä. Näitä puretaan monin eri tavoin. On uuvuttavaa, jos työyhteisössä on mahdollista saada arvostusta työtovereilta ja esimieheltä vain mielistelemällä tai mukautamalla. Hälyttävää on myös se, jos työyhteisössä vijellään Siperia opettaa tyylisiä lentäviä lauseita. Eivätkö ne kerro enemmän lausujansa pettymyksiä kuin tylyä ympäristöstämme?

Eri sukupolvien ei välttämättä tarvitse joutua törmäyksensä keskenään. Voimme pysähtyä miettimään sitäkin, mikä meitä eri-ikäisiä tai eri tavalla ajattelevia pappaja yhäsiä. Myös se luettelo on painava: kaste, usko, kutsutus ja työnt. Monantaja sekä isolla että pienellä kirkko, kutsutus ja työnt. Harjoittelunohjaus, ordinaatio, kutsutus ja työnt. Harjoittelunohjaus, ordinaatio, kutsutus ja työnt.

**KIRKOSSAMME ON TÄSSÄ** murrosvaiheessa kan- nettu huolta hiljaisen tiedon siirtämisestä tuleville työntekijöille. Tämän huolen hälventämisen kirkolla on koettuja, hyviä työkaluja. Harjoittelunohjaus, ordinaatio, kutsutus ja työnt. Harjoittelunohjaus, ordinaatio, kutsutus ja työnt.

CRUX, HELMI-MAALISKUU 2007

41

jimmiltaan kaikki samaan. Myös uudehko moniammatillinen ohjaajakoulutus on käynnistynyt hyvin kokemuksin joissakin hiippakunnissa. On tärkeää, että nämä työuran eri vaiheisiin liittyvät työn tekemisen kannavat ovat halutsemme kaikkien käytössä. Nuoriin työntekijöihin kohdistuu myös paljon odotuksia. Itse toivon saavani heistä työtovereita, joiden kanssa jakaa tuoreita ajatuksia siitä, miten kirkko voi kohdata jäsenensä ajastamme, jonka avainsanoja ovat yksilöllisyys, suvaitsevaisuus ja moniarvoisuus ja jossa hengellinen etsintä lisääntyy.



**KIRKON TEHTÄVÄ ON** sinän ja sakramenttien jakaminen niin, että ihmiset löytäisivät ravintoa hengelliseen nälkäinsä. Juuri tästä tehtävästä käsin meidän työntekijöiden eri ikäisyys, eri sukupuoli ja erilaiset hengelliset taustat tai näkönykset ovat rikkaus, jota meidän tulisi, ei vain sieittää, vaan vaalia aarteena keskuudessamme. Eri laajoilla ja kypsyillä varustettuina me parhaiten palvelemme erilaisista ihmisistä koostuvaa seurakuntaa. Tämän tunnustaminen voi synnyttää keskuudemme jotta parempaa kuin vain toistemme suvaitsemista, ehkä jopa kunnioittamista, positiivista riippuvaisuutta ja aitoa yhteisöllisyyttä.

Kirkko tarvitsee sekä pitkän työkokemuksen omaavaa, kokemusta osajaa että innokasta, uuelmia ja uusia tulla mukanaan tuovaa vasta-alkajaa. Hyvässä työyhteisössä on oikeus kasvaa ja kehittyä, erihyvä ja epäonnistua, mutta myös näyttää mihiin pystyy. Jokaisen pitää saada onnistua siinä, missä hän on hyvä.

Eriolaisten ihmisten tunustamisen työyhteisössä toissinsa pitäisi tapahtua yhtä suurella kunnioituksella kuin pyhälle paikalle astumisen. Ennakkoasenteiden kengit on riisuttava ja jäätävä kuulostelemaan, että voisi ymmärtää. Jospa iso luuta lakaisisikin ennen muuta omat ennakkoluuloni ja asenteeni.

”Sosiaalinen media elää sen käyttäjien myötä.”

”Useimpien sosiaalisen median palvelujen käyttö on varsin yksinkertaista ja helppoa ja vaatii lähinnä kokeilua ja kiinnostusta. Suuremmat kysymykset ja haasteet liittyvät tapaan toimia ja sisältöön. Verkko toimintaympäristö haastaa arvioimaan perinteiset toimintakulttuurit ja -tavat. Keskeistä yhteisöllisessä mediassa toimimisessa on valmius tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Siellä on oltava valmis kuuntelemaan ja myös osallistumaan keskusteluun.”

## Sukupolvet kohtaavat kirkon työssä – Mitä isolla luudalla olisikaan syytä lakaista

Tuiran seurakunnan kappalainen **Tarja Korpela** kirjoittaa sukupolvien kohtaamisesta kirkon työpaikoilla Cruxin numerossa 1/2007 julkaistussa kolumnissaan ”Kun iso luuta lakaisee...”.

”Kun nuori työntekijä tulee kirkkoon töihin, osa työtovereista on mahdollisesti hänen vanhempiansa tai jopa isovanhempiensa ikätovereita. Työyhteisössä on läsnä paitsi eri sukupuolia, myös sukupolvien moninaisuus. Unohdammeko tämän silloin, kun vierastamme työtoverimme puhuttaa tai koko hänen olemustaan tai kun epäilemme hänen kutsumustaan tai kritisoiimme hänen työtapaansa mietiskellen: 'Ei meillä ennen näin ole toimittu' tai tulijan näkökulmasta: 'Kuinka kukaan enää 2000-luvulla voi ajatella noin?'”

Vuosituhaten ensimmäisenä vuosikymmenenä seurattiin sodan jälkeen syntyneiden suurien ikäluokkien eläköitymistä ja henkilövaihdoksia seurakunnissa. Korpela näkee heti, mikä yhdistää sukupolvia ja kannustaa etsimään yhteistä.

## Pitkäikäiset kirkossa laulajat

JAANA TURUNEN  
MUM, KUORONJOHTAJA,  
LAULUNOPETTAJA, ARTS  
MANAGER, KUOPIO

Aktiivinen kulttuuritapahtumissa käyminen, lukeminen, musisointi ja kuorolaulu pidentävät tutkimusten mukaan elinikää. Myös vahva sosiaalinen pääoma ja uskonnollinen aktiivisuus vaikuttavat myönteisesti koettuun terveyteen. Kirkosta näytetäänkin löytyvän haittavaikutukseton – ”superterveystuote” – jossa usein yhdistyvät nämä kaikki. Se on kirkkokuoro.

**L**aulamisen hyvinvointivaikutuksia on tutkittu pääasiassa kuorolaulajien ja vanhusten parissa. Laulamisen on raportoitu mm. kohentavan ryhtiä, vähentävän stressiä, lisäävän energisyyttä, rentouttavan, saavan hyvinvointiseksi, hiehoastavan keuhkojen toimintaa, hiehoastavan elinikää sekä lisäävän endorfiinien määrää. Yhdessä laulaminen lisää oksitosiinin määrää, mikä minen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja näyttää siten toimivan erinomaista yhteishengen kohottajana. Oksitosiini on hormoni, jonka määrä kasvaa myös seksuaalisen kanssakäytön yhteydessä, joten ei ole ihme, miten laulajat kertovat laulamisen tuovan heille iloa ja hyvää oloa. Laulamisella näyttää olevan erittäin sosiaalisia ja emotionaalisia vaikutuksia hyvinvointiin. Yli puolet kuorolaulajista kokee myös fyysisiä vaikutuksia, ja varsinkin useat myös henkisiä ja hengellisiä vaikutuksia. Sosiaalisista vaikutuksista esiin nousevat uusien ihmisten tapaaminen ja ystäväyhteisöiden solmiminen sekä iloinen yhdessäolo ja yhteenkuuluvuus. Tunneperäisiä vaikutuksia yleisimpänä on laulajien mukaan iloinen ja onnellinen olo, joka laulamasta tulee. Myös stressin ja jännityksen väheneminen sekä rentoutuminen nousevat esiin, mutta toisaalta myös energisyyttä ja aktivoituminen. Fyysisiä vaikutuksia tärkeimpiä nä laulajat kokevat hengityksen kehittymisen ja energisyyden lisääntymisen. Osa kokee myös asentoonsa paranevan ja hengityskapasiteettinsa lisääntyvän. Saksalähtöinen tutkimus laulavastuuskuvun vahvistumisesta laulamisen aikana. Samaa ei tapahdu pelkämisen aikana. Samaa ei tapahdu pelkämisen aikana. Samaa ei tapahdu pelkämisen aikana. Samaa ei tapahdu pelkämisen aikana.

CRUX, MARRASKUU 2010

ään vanhenemisen hidastuvan sekä hengittämisen helpottuvan ja ryhdin paranevan.

### Yhteisön voima

Dosentti Markku Hyypä Kansanterveyslaitokselta on tutkinut sosiaalisen pääoman vaikutuksia Pohjanmaan kaksikielisestä väestöstä, Pohjanmaan kaksikielinen väestö elää pidentymään kuin suomenkielinen väestö. Heillä on merkittävästi enemmän sosiaalista pääomaa kuin suomenkielillä yhteisöillä, mikä näytetään selittävän osittain. Tutkimuksen perusteella kuorolaulu, korispuuharrastus ja seurakuntatoimintaan osallistuminen ovat yhteydessä hyväksi koettuun terveyteen.

”Lehtiartikkeliesiä on jopa ehdotettu laulureseptien kirjoittamista siinä missä liikuntareseptejäkin.”

Seurakunta-aktiivisuus ja uskonnolliseen toimintaan osallistuminen vaikuttavat myös myönteisesti koettuun terveyteen, jopa pidentämällä elinikää. Markku Hyypä kuitenkin mainitsee, että nämä vaikutukset saattavat johtaa terveyttä edistävästä deharastuksista ja yhteisöllisyydestä, deharastuksessa koetaan mm. kuoro- ja vapaaehtoistoimintaa. Niin Pohjanmaa-tutkimuksessa

”On kiinni tahdostamme ja asenteistamme, haluammeko alleviivata meitä yhdistäviä vai erottavia asioita.”

kaminen niin, että ihmiset löytäisivät ravintoa hengelliseen nälkäänsä. Juuri tästä tehtävästä käsin meidän työntekijöiden eri ikäisyys, eri sukupuoli ja erilaiset hengelliset taustat tai näkemykset ovat rikkaus, jota meidän tulisi, ei vain sietää, vaan vaalia aarteena keskuudessamme. Eri lahjoilla ja kyvyillä varustettuina me parhaiten palvelemme erilaisista ihmisistä koostuvaa seurakuntaa.”

”Kirkko tarvitsee sekä pitkän työkokemuksen omaavaa, kokenutta osajaa että innokasta, uunelmia ja uusia tuulia mukanaan tuovaa vasta-alkajaa. Hyvässä työyhteisössä on oikeus kasvaa ja kehittyä, erehtyä ja epäonnistua, mutta myös näyttää mihin pystyy. Jokaisen pitää saada onnistua siinä, missä hän on hyvä.”

”Erilaiden ihmisten tutustumisen työyhteisössä toisiinsa pitäisi tapahtua yhtä suurella kunnioituksella kuin pyhälle paikalle astumisen. Ennakoasenteiden kengät on riisuttava ja jäätävä kuulostelemaan, että voisi ymmärtää. Jospa iso luuta lakaisisikin ennen muuta omat ennakkoluuloni ja asenteeni.”

### Kuorolaulu on terveystuote

Kuoronjohtaja ja laulunopettaja **Jaana Turunen** kirjoittaa Cruxin numerossa 5/2010 kirkkokuorosta superterveystuotteena.

”Aktiivinen kulttuuritapahtumissa käyminen, lukeminen, musisointi ja kuorolaulu pidentävät tutkimusten mukaan elinikää. Myös vahva sosiaalinen pääoma ja uskonnollinen aktiivisuus vaikuttavat myönteisesti koettuun terveyteen. Kirkosta näytetäänkin löytyvän haittavaikutukseton

”Eri sukupolvien ei välttämättä tarvitse joutua törmäyskurssille keskenään. Voimme pysähtyä miettimään sitäkin, mikä meitä eri-ikäisiä tai eri tavalla ajattelevia pappeja yhdistää. Myös se luottelu on painava: kaste, usko, kutsumus ja työnantaja sekä isolla että pienellä kirjoitettuna. On kiinni tahdostamme ja asenteistamme, haluammeko alleviivata meitä yhdistäviä vai erottavia asioita.”

Korpela näkee tekstissään työyhteisön moninaisuuden ennen kaikkea voimavarana. Erilaisuuden kohtaaminen työpaikoilla edellyttää ennakkoluulojen riisumista.

”Kirkon tehtävä on sanan ja sakramenttien ja-





## Se on ihan helppoa!

HENNA HAUTA-AHO  
YHTEISÖKOORDINAATTORI,  
HENGELLINEN ELÄMÄ  
VERKOSSA -HANKE

Sosiaalinen media on tuonut monen elämään uusia ulottuvuuksia. Se on mahdollistanut täysin uudenlaisia vuorovaikutustapoja ja tuo jokaisen ulottuville loputtomasti uusia yhteisöjä, kontakteja, verkostoja, tietoa ja tunnetta. Sen lukuisat välineet mahdollistavat yhteisöllisyyden muodostumista ja kokemista.

**L**ähikohtaisesti sosiaalinen media on yhteyden rakentamista toisiin ihmisiin. Sen työkalujen avulla löydetään vanhoja ja uusia ystäviä ja yhteisöjä, ja sen kautta voi helposti löytää vertauryhmiä, jotka jakavat yhteisen kiinnostuksen kohteen. Sosiaalisessa mediassa hyödynnetään ilmaisia teknologia-alustoja ja käyttäjät itse tuottavat, julkaisevat ja arvioivat palvelujen sisällön. Tietoa rakennetaan ja julkaistaan siis yhdessä muiden käyttäjien kanssa – sosiaalisesti. Verkkoyleisöihin tunkeutuu koko ihmisyyden ja maailman kirjo: kaupallisuus, aatteet, vaikuttaminen, aistillisuus, tunteet, usko, epäusko...

### Lähentääkö vai etäännyttääkö sosiaalinen media meitä toisistamme

Sosiaalinen media elää sen käyttäjien myötä. Sitä syntyy jatkuvasti, Facebookissa, Twitterissä, tuhansilla keskustelupalstoilla, Youtubessa, blogeissa, Yammerissa ja lukuisissa muissa



HANNA HAUTA-AHO

Keskeistä yhteisöllisessä mediassa toimimisessa on valmius tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen, on oltava valmis kuuntelemaan ja myös osallistumaan keskusteluun.

palveluissa. Kukaan ei tiedä, mihin tai miksi se kehittyi. Nähtävissä on vain, että kehitys on nopeaa. Koko systeemi oikeastaan rakentuu uudistumiselle ja kaikki käyttäjät ovat viemässä sitä eteenpäin. Kehitys on ollut niin nopeaa, että kaikkien vaikutusten analysoiminen on vasta alullaan.

Sosiaalisen median yksityinen käyttö ja myös hyödyntäminen eri organisaatioissa kasvaakin vauhdilla. Esimerkiksi Facebookin käyttäjä on Suomessa todennäköisesti puolitoista miljoonaa, globaalisti yli 400 miljoonaa.

### Miten hyödynnät sosiaalista mediaa työssäsi?

Internet ja sosiaalinen media on tuonut jokaisen työntekijän ulottuville

– tosin joskus myös addiktoiva – ’superterveystuote’, jossa usein yhdistyvät nämä kaikki. Se on kirkko-kuoro.”

”Laulamisen hyvinvointivaikutuksia on tutkittu pääasiassa kuorolaulajien ja vanhusten parissa. Laulamisen on raportoitu mm. kohentavan ryhtiä, vähentävän stressiä, lisäävän energisyyttä, rentouttavan, saavan hyväntuuliseksi, tehostavan keuhkojen toimintaa, hierovan elimistöä sekä lisäävän endorfiineja ja vastustuskykyä.”

”Vanhustutkimuksissa kulttuuriharrastusten ja laulamisen terveysvaikutuksien on todettu olevan yhtä tehokkaita kuin liikunnankin. Vanhainkodissa toteutetussa tutkimuksessa yhdessä laulaminen vähensi lääkärikäyntejä, näköongelmia, masennusta, lääkkeiden käyttöä sekä kaatumisia ja loukkaantumisia. Monet vanhuksset kertoivat paremmasta olostaan sekä laulaessa että muuten. Moni koki myös äänensä toimivan paremmin ja äänen vanhenemisen hidastuvan sekä hengittämisen helpottuvan ja ryhdin paranevan.”

Turunen kertoi tutkimuksista, joissa kuorolaulua oli tutkittu myös työhyvinvoinnin lähteenä. Laulu on myös kirkolle mahdollisuus, sillä kirkko on harvoja paikkoja, jossa laulamisen kulttuuri voi hyvin.

”Sarka – Luova Pohjois-Savo -hanke toteutti talvella 2010 kolme osallistavaa kulttuuri-työhyvinvointipilottia, joissa kahdessa laulettiin yhdessä. Yksi pilottiin osallistuneista työyhteisöistä oli Vehmersalmen seurakunnan työntekijät. Palautteiden perusteella laulaminen koettiin erinomaiseksi keinoksi kehittää työhyvinvointia, sillä siinä ammatillisuus ja työhyvinvointi yhdistyivät hyvin.

Laulaminen on monelle kirkon työntekijälle työväline, jonka huoltamiseen on vähän aikaa ja mahdollisuuksia.”

”Laulaminen ei ole enää jokapäiväistä toimintaa nykyajan ihmisille. Laulaminen on kuitenkin jokaiselle luontevin muoto musisoida ja hoitaa samalla itseä, sillä instrumentti löytyy meistä itsestämme. Kirkko on niitä harvoja paikkoja, jossa kuka tahansa pääsee laulamaan yhdessä muiden kanssa ja usein vielä ammattitaitoisessa ohjauksessa. Laulamisen vahvoista vaikutuksista oli perillä myös Martti Luther: Laulu on paras taito ja harjoitus. Laulamisella ei ole mitään tekemistä maailman, oikeuden tai riidanhalun kanssa. Joka laulaa, ei paljon murehdi. Hän on iloinen ja ajaa huolet laulaen pakoon.” X



RISTO KORMILAINEN

KIRJAILIJA JA KIRJALLISUUSKRIITIKKO,  
SUOMUSSALMI

## Vapaaehtoista (& väliaikaista) kaikki, paitsi hengittäminen

**N**iin, ja tietysti kuoleminen. Mutta emmehän me sitä ajattele eläkkeelle jäädessämme. Jokaisella on oikeus juuri omannäköiseen eläkeläisen elämään. Jotkut eivät halua olla seurakunnan kanssa missään tekemisissä eläkepäivinä. Toiset taas jatkavat erilaisissa vapaaehtoistehtävissä ja tarpeen niin vaatiessa hoitavat jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia sekä alttarilla että urkujen ääressä. ”Oi riemun rikkautta...” (VK 629).

Kun jäin viisi vuotta sitten eläkkeelle, sanoin lähtöjuhlassa, että vuoteen en täytä kalenteria, vaan kuuntelen, mitä minulle kuuluu. Olin kuunnellut liki neljä vuosikymmentä seurakuntalaisten iloja ja murheita, nyt halusin aikaa itselleni ilman kelloa ja kalenteria. Vuoden jälkeen lupasin olla käytettävissä sopivassa suhteessa muihin elämän toimintoihin.

Vapaus. Samanlaisen tunteen kokonaisvaltaisesti olin tavoittanut opiskeluaikana, jolloin aikataulun sai laatia varsinkin opintojen loppupuolella suhteellisen vapaasti. Eläkeläisen vapaus. Vapaus nukkua niin pitkään kuin nukuttaa aamulla. Tai herätä viiden aikaan lukemaan sanomalehtiä ja kuuntelemaan lintujen konserttoa. Varhaiset kevät- ja kesäaamut kutsuvat lenkille. Huhtikuun loppuun saakka

hiittäminen onnistuu järven rannoilla ja sen jälkeen pyöräilyretket heräävän luonnon keskellä. Nyt sukset tai pyörä kirkkoni olla saa, ”voi täällä palvella Jumalaa” hyräilen Paimenpoika-laulua mukailien!

Kodissamme on ollut kaksi kiikkutuolia, joista toinen hajosi ja toisen lahjoitimme kolmekymmentä vuotta sitten ystäväperheeseen.

En siis voinut jäädä kiikkustuoliin lojumaan enkä hankkinut Pappa-Tunturia, vaikka nuoruudessa niitä minulla oli kaksittain. Museomoottori-pyörän, IFA RT 125:n, möin myös pois, etten tuntisi itseäni niin museoikäiseksi. Olen nyt teoriassa klassikkomoottori-

pyörien ja -autojen harrastaja.

Papintöitä on mukava tehdä pieninä anoksina. Olen aina pitänyt saarnan valmistamisesta ja nyt kun sitä herkkua on harvakseltaan, voin hyödyntää kirjallisuutta, erityisesti runoja, saarnoissani. Kirjoittamiselle on jäänyt ruhtinaallisesti aikaa ja niinpä eläkevuosina olen ehtinyt kirjoittaa liki kymmenkunta kirjaa. Kutsuja puhumaan omasta tuotannosta sekä kirjallisuudesta laveasti tulee silloin tällöin niin seurakuntiin kuin kirjastoihinkin.

Vanhuus ei tule kello kaulassa, vaan päättyneen henkivakuutuksen sekä kohonneen verenpaineen kanssa. Siitä huolimatta ja sen ohella: lyökäämme kynttä ketoon olan takaa! ✕

Jokaisella on  
oikeus juuri  
omannäköiseen  
eläkeläisen  
elämään.



**AKI LIITOT  
FÖRBUNDEN**

Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto  
Rautatieläisenkatu 6,  
00520 Helsinki. Avoinna arkisin klo 10–14. Puh. (09) 4270 1500,  
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset osoitteeseen  
edunvalvontaa@akiliitot.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO  
Finlands kyrkas prästförbund r.y.  
www.pappisliitto.fi  
Perustettu 14.1.1918



**Puheenjohtaja,  
Pappisliitto  
Janne Keränen**

Suomen Lähetysseura  
palvelupäällikkö,  
pastori, TM  
Puh. 040 676 1790  
janne.keranen@  
suomenlahetusseura.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDEN

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO  
Finlands Kantor-organistförbund r.y.  
www.skul.fi  
Perustettu 15.6.1907



**Puheenjohtaja, AKI  
Puheenjohtaja,  
Kanttori-urkuriiliitto  
Minna Raassina**

Savonlinnan seurakunnan  
johtava kanttori, MuM,  
Diplom-Kirchenmusikerin (A)  
Puh. 044 776 8060  
minna.raassina@evl.fi



SUOMEN TEOLOGILIITTO  
Finlands teologförbund r.y.  
www.teologiliitto.fi  
Perustettu 2.6.2017



**Puheenjohtaja,  
Teologiliitto  
Laura Leipakka**

Espoon seurakuntayhtymä  
projektikoordinaattori, TM  
Puh. 040 8278 514  
laura.leipakka@evl.fi

STL

#### TOIMINNANJOHTAJA



**Jussi Junni**  
TM, PsM, eMBA, ON, HuK  
Puh. (09) 4270 1507  
jussi.junni@akiliitot.fi

Yleishallinto,  
neuvottelutoiminta,  
edunvalvonta

#### ASiantuntijat



**Kaisa Iso-Herttua**  
TM, pastori, työnohjaaja STOr  
Puh. (09) 4270 1506  
GSM 044 493 7294  
kaisa.iso-herttua@akiliitot.fi

Pappisliiton hallinto ja  
ammattilliset asiat, teologian alan  
opiskelijatoiminta sekä työllisyys  
ja koulutuspolitiikka  
(30.1.-30.6.2023)

#### JÄSENPAVELUSIHTTEERIT



**Tuija Kukkonen**  
yo-merkonomi  
Puh. (09) 4270 1501  
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Jäsenyysasiat, alaosastot,  
luottamusmieskursit



**Heli Meinola**  
Puh. (09) 4270 1515  
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,  
jäsenyysasiat,  
opintomatkat

#### TYÖMARKKINAJURISTIT



**Maarit Engström**  
OTM, KTM  
Puh. (09) 4270 1502  
maarit.engstrom@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,  
luottamusmiestoiminnan  
koordinointi, koulutustehtävät,  
neuvottelutoiminta



**Milka Laaka**  
OTM  
Puh. (09) 4270 1519  
milka.laaka@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,  
koulutustehtävät,  
tietosuojavastaava



**Ilari Huhtasalo**  
pastori, TM  
Puh. (09) 4270 1513  
GSM 044 036 1610  
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

Viestintä, Crux-lehden  
päätoimittaja, teologien  
ammattilliset asiat, hallinto-  
ja järjestelmäasiat



**Annukka Ruusula**  
kanttori, MuM  
Puh. (09) 4270 1505  
GSM 044 744 7040  
annukka.ruusula@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriiliiton hallinto  
ja alaosastotoiminta,  
kanttorien ammattilliset asiat,  
palvelussuhdeneuvonta,  
opiskelijatyö (kirkkomusiikki)

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko  
Asemiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki  
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12–15  
Faksi (09) 272 1212  
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi  
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:  
Arkisin klo 10–16 Eversheds Asianajotoimisto Oy  
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja  
jäsennumerosi.





# Loma tulee lukemalla

Pappismatrikkeli 2018 sekä  
Esko M. Laineen Pappisliiton historiateos  
nyt kesälukemistoksi!

[akiliitot.fi/tilaa](http://akiliitot.fi/tilaa)

**49 € + postikulut**

**65 € + postikulut**